Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 1203 — ՈՒՐԲԱԹ 31 ՅՈՒՆՎԱՐ 1903 — 13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1903 „Ն. Տ.”

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ,

20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهاتاق غزته‌سی صاحب‌الشیازی ده‌ چوملك باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20. Avenue de la S. Porte

CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՁԻ ՏՐՈՒԻՔ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԵՒ Է ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱԼՄԱՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղր. 75
6 » » » 40

ԳԱԻԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՔՂՔԱՏԱՐԻ ՄԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՔՂՔԱՏԱՐԻ ՄԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ
10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ՓՈՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
Ա.Ռ.Ա.Ւ.Օ.Ց.Ն.Ե.Ր.Ը Ա.Ր.Շ.Ա.Լ.Ո.Ց.Ի.Ն

ՖՐԱՆՔԵԻԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ԴԷՊԻ ԵՏ

Ֆրանքեւգերմանական պատերազմը, այսօր գրեթէ 33 տարուան այնքան մէկ երրորդ դարու գործ է, և անոր մեծ գործիչներէն լսինա չատերը, Վիլհելմ Ա., Պիզմարք, Մօլթքէ, Նաբոլէոնիի. և երկու կողման նշանաւոր զօրավարները, և նոյն իսկ պատերազմին մասնակից եղող զօրականներն ալ փոխադրուած են այն անմահանօթ աշխարհը, ուր ազգութեան, ցեղի և կրօնի խտրութիւն չկայ։

Բայց մենք մեռեալներուն վրայ չէ որ պիտի խօսինք, այլ կենդանիներուն վրայ, որոնք այդ անցեալին հետեւանքները կը կրեն. յաղթողները ըլլան թէ յաղթուողները զէնքով։

Չէնքով ըսինք, և բոլոր աշխարհի պատմութիւնը կը հաստատէ թէ զէնքին ժամանակաւոր կերպով պարգեւած փայլը վաստհելի փայլ մը չէ, եթէ այդ փայլին ետին ժամանակին փայլն ալ չըլլայ։

Ֆրանքեւգերմանական պատերազմը կործանեց այն արտաքին քաղաքականութեան բարձր դիրքը զոր կը վայելէր Ցրանսա։ Բայց ո՞վ կրնայ ըսել թէ այն միեւնոյն բարձր դիրքը վերստին չէ գրաւած ան, իր այնչափ չախչախիչ պարտութենէն և դժբաղդութիւններէն ետքը։

Ցրանսացւոց հարստութիւնը, բնական ուշիմութիւնը, բարձր ճարտարարուեստը, հողային բերքերու ոյժը, պլատասարութիւնը, հանճարը ևն. այն ամարկու ձախորդութեան պիտի յաղթէն օր մը, որչափ ալ մեծ ըլլար այդ ձախորդութիւնը։ Միայն թէ իր վերականգնեալ դիրքը լմնութեամբ տարբեր պիտի ըլլար նախորդէն։ Այլ ևս ներքոյի արտաքին քաղաքականութեան միակ առաջնորդը և հրամայողը չպիտի ըլլար ան, այլ իրեն հաւասարակիցներուն խորհրդակիցը և անոնց հետ հաւասարակիցը։

Աւելի՞ ոչ միայն ընդհ. աչխարհի, այլ և նոյն իսկ Ցրանսայի համար ալ դէշ փոփոխութիւն մը չէր, և երեսուն այսչափ տարիներէ ի վեր Ցրանսայի վախճան խաղաղութիւնը, որ ամէն երկրի համար ալ ամենէն մեծ բարիքն է, այդ փոփոխութեան չնորհիւը եղաւ միայն։

Ինչ որ Ցրանսացւոց համար գրեթէ անձնանօթ բան մըն էր Ցրանքեւգերմանական պատերազմէն առաջ, այնուհետեւ կամաց կամաց յայտնի ըլլալ սկսաւ. այսինքն թէ տէրութիւն մը առանց ուրիշներու դէմ պատերազմելու և անոնց յաղթելու ալ մեծ կրնայ ըլլալ, և գուցէ աւելի մեծ ալ. և Ցրանսացին ներկայ ճոխ և փայլուն վիճակը՝ ձախորդութիւնները դարմանելու հիանալի և չատերուն համար անակնկալ մը եղող բնական կարողութիւնը հաստատած ըլլալուն պէս, խաղաղութեան մէջ աւելի եւս մեծնալու ճչմարտութիւնն ալ կը հաստատէ։

Ցրանքեւգերմանական պատերազմին հետեւեալ օրը, Ցրանսայի՝ վերահին ինքզինքը գտնելուն պէս, առանց հետեւանքներուն վրայ ակնարկ մը նետելու, վրէժ լուծելու համար Գերմանիոյ վրայ յարձակելու վարանումն իսկ, Ցրանսացիի մը, պետական դաւաճանութիւն կը նկատուէր. և օրօրոցի տըղէն անդամ ապագայ վրիժու պատերազմին օրօրովը քնացնելը, ամէն Ցրանսացի մայրերու առաջին հայրենասիրական պարտաւորութիւնը կ'ըլլար։ Տասը տարի վերջը, սակայն, այդ վարդապետութիւնը դաւանող ընդհանրութեան մէջ անզգալի հերձուած մը կը մտնէր։ Ու բաւական էր որ մտնէր սակայն, որչափ ալ պզտիկ ըլլար։ Ցրանսա տարի ետքը այդ հերձուածին թիւը ղգալի կերպով չաւելցաւ. և հազիւ մէկ քառորդ դար անցած էր Ցրանքեւգերմանական սոսկալի պատերազմէն ի վեր, և արդէն դժուար կ'ըլլար գտնել Ցրանսացի մը, որ ուրիշի մը դէմ երկար համար, իրեն այնչափ աւելի եղող Գերմանին հետ չմիանար։ Իսկ այսօր չէք կարող գտնել լրջօրէն խորհող Ցրանսացի մը որ ակնարկ մը իսկ նետէ մի միայն վրէժ լուծելու համար Գերմանիոյ վրայ յարձակելու պատերազմական ծրագրին։

Ժամանակին յառաջ բերած ամենամեծ փոփոխութիւններէն ալ ևս է ասիկա։ Ամէն լրջախոհ Ցրանսացի կատարեալ համոզուած է հիմա որ Գերմանիա, միայն Ցրանսայի ջնաւելու չափաքամ փափաքով պատերազմած չէ, այլ պատերազմիլը անհրաժեշտ ըլլալուն համար. և արդեօք ո՞րչափ ուրախ պիտի ըլլար ան, եթէ կարելի ըլլար գերմանական մրութիւնը ի գլուխ հանել և անոր գոյութիւնը ապահովող կայսրութիւնը վերահաստատել, առանց իր մեծ դրացիին հետ կռուելու, որուն ծանրութեան հետեւանքներուն տակ կը ծռայ մինչեւ այսօր, իր հակառակորդէն 5 միլիառ ֆր. պատերազմական տուգանք, և առատ քնակչով և բերքով օժտուած մաս մը հող առնելէն ետք ալ, յաղթական ըլլալէն ետք ալ։

Բայց եթէ Ցրանսայի յաղթողը զէնքն էր տեսականին մէջ, ուրիշ բան մը կար իրականին մէջ, որ քաղաքական կեանքին մէջ Ցրանսայի գրաւած առաջնակարգ դիրքը, ուշ կանուխ պիտի խլէր իր ձեռքէն օր մը։

Ժամանակն էր այն մեծ յաղթողը։

Երբ Գերմանիոյ բազմամարդութիւնը հետզհետէ կը ստուարանար, և ընդհակառակն Ցրանսայի բազմամարդութիւնը, երկաթ նետած նետ մը պէս, անշարժ կը մնար հոն ուր որ էր չատ ժամանակներ առաջ, անկարելի էր որ քաղաքակրթութեան մէջ Ցրանսայի հաւասարը եղող Գերմանիա ամենայն հնութեամբ անոր հետեւորդն ըլլար, և երբ Գերմանիոյ միութիւնը գլուխ եկաւ Ցրանսայի վրայ յաղթանակ տանելուն չնորհիւ, և այս յաղթանակը այն ատեն տեղի կ'ունենար, երբ իր ժողովրդեան թիւովը Ցրանսայի հաւասար էր։ Բայց այն ատենէն ի վեր, Ցրանսա մնաց հոն ուր որ էր, իսկ Գերմանիա անոր մէկուկէս անգամը եղած է հիմա. ու երբ հաւասար քնակչութեան թիւովը յաղթուած չէր այն, մէկուկէս անգամը ըլլալէն ետքը յաղթանակութիւն կը գտնուի, որով իր միութեան գործը այնչափ զօրաւոր կերպով հաստատած կ'ըլլայ, որչափ կարելի կրնայ ըլլալ աչխարհային գործ մը ապահովել։

Գալով միւս խնդրոյն, գերմանական միութիւնը՝ իր բարգաւաճութեան գործին ամենէն փայլուն զարկ մը տըւաւ, որ բացարձակապէս անակնկալը կ'ըլլար, և իր ճարտարարուեստը ուրիշներու հետ կը մրցի այնպիսի տեղեր ալ, որոնց գրեթէ անծանօթ բան մըն էր գերմանական կայսրութեան մըն ալ մեծ տէրութեանց չարքին մէջ գտնուած ըլլալը։ Իր հարստութիւնը անհամեմատ կերպով աւելցաւ, և իր օտար գաղթականութեանց մէջ, տակաւին չատ սահմանափակ, բայց չատ զօրաւոր և աղդու է։

Ահա այս պարագաներուն տակ է որ, ինչպէս Գերմանիոյ պետական անձերը և իրազեկ ու լուրջ անձնաւորութիւնները երկար ժամանակէ ի վեր, նոյնպէս և հիմա ալ չատ մը ազդեցիկ Ցրանսացիները, երկու պետութեանց և աղգաց միջեւ խոռ հակառակութենէ և ատելութենէ աւելի — որ ուրիշներուն օգտակար կ'ըլլայ միայն — այլեւս կատարեալ համերաչխութեամբ գործելու փափաքը կը յայտնեն։

ԼԻՈՆՔԷ

ԱՆԿԵՂԾ ԽՕՍՔԵՐ

Ա Ն Կ Ո Ւ Ի Մ

Ցաւալի ու տխուր այս գրական ապագասի գահավիժման չրջանին մէջ, —ուր խոհարարէն սկսած, է՛ն անփորձ, դպրոցի սեմը նոր թողած տղան իսկ, երեւալու, խօսուելու ապուշ ու անհասկնալի տենդով մը, էն աներեւակայելի արտառօցութիւնները կը հրամցնէ հասարակութեան,—ինչ որ ամենէն չատ սրտիս ցաւ կը պատճառէ, այն պաղ վերաբերումն է զոր կը սկսի ժողովուրդը ցոյց տալ տակաւ թերթերու հանդէպ։ Մեր համայնքին՝ իրեն համար գրուածներուն կարեւորութիւն չտալը, ուծացումը իր լրագրութեան հանդէպ տածած տաք վերաբերումէն, առոյգ իրողութիւն մըն է այսօր, և պզտիկ վնաս մը չէ որ կը պատճառայ մեր լուրջ ու արժանիքի տէր գրողներուն ու թերթերուն։

Դէռ կանուխ է, այս ատեն կերթուի։

Մելիտոս աղային համբերութիւնը կը հատնի, վեր կելնէ, դուռը կը բանայ, սենեակը կը մտնէ, ու ներեցէք, ձեր հրամանովն երթանք որովհետեւ վաղը առաւ կանուխ պիտի ելլեմ կըսէ։

— Մելիտոս աղա, կանուխ է դեռ, կը պատասխանէ դրացիին կինը։

—Ո՛չ, ժամանակ է։

—Դուք գնացէք, սիկինը Թող նստի քիչ մ'ալ։

—Կ'աղաչեմ։

—Տիկինը Թող չեմ տար, այս գիշեր Թող հոս մնայ։

—Դուն գնա՛, ես վերջը կուգամ կըսէ կինը։

—Շատ աղէկ, կը պատասխանէ Մելիտոս աղան՝ չեչտով մը որու հաւատարիմ թարգմանութիւնն է։

«Առնելիքդ ըլայ»։

Ես Մելիտոս աղան տուն կը դառնայ և կապասէ սիկնոջը գալատեան որ վրէժը լուծէ։

Երեք ժամ յետոյ տուն կուգայ կինն ու վեր եկնելով.

—Մելիտոս աղա, զարմանալի մարդ մ'ես, տեղ մը չես կրնար նստիլ, ինչո՞ւ աճապարեցիր։

—Ինչու աճապարեցի՞։

—Քիչ մ'ալ նստէիր մկկտեղ կուգայինք։

—Հոգիս բերանս բերին...։

—Դիշէ եղաւ, ժամանակ անցուցինք քիչ մը։

—Անցուցինք, տղան խաղցուցինք, խահուէն վրաս թափեցին, իչու պէս ուսերուս վրայ առի Վահրամիկը և պտոցուցի վրաս մնատեց, վերջն ալ ապտակ կերանք... ա՛ռ էր ժամանակ անցընել ըսածդ. ինչ անկիրթ մարդ են եղեր ասոնք, առաջնկ կը մեծցնեն տղայ։ Եթէ ես անքաղաքավար մէկն ըլայի՝ քանի մը խօսք կընէի իրենց, վեր բան մըն է. բայց գիտէ՞ք արդեօք հմտութիւն բառին արժէքը. կ'երեւայ թէ հմտութեան գիրը ձեր աչքին հանդէպ չատ ինկած, չատ զեղչուած է։

Բայ Ցրանսերէն մը կարող հաշուագիտութիւն մը, ընթացիկ լեզուներով ո և է քան մը խմբագրելու կարողութիւն մը կը պահանջէք որ ատեն մեր նախակրթարանները, առանց խորհելու թէ այդ արդիւնքը Լիսէ՛ մըն է որ կուտայ միայն, տարիներու երկար հոդովումէ մը ետք, և մեր դպրոցները ամէնքն ալ այդ ատիճանին բարձրացնել խորհիլն իսկ մեծամասներու ամէնէն մեծ պիտի ըլլար, նկատելական մեր անձուկ վիճակին՝ մեզի առթած անկարելութեան հանդէպ։

Ու ատոնցմէ զատ քարող մըն է որ կուտաք, առաջնորդող յօդուած մըն է որ կը գրէք, և տակաւին... հայերէն չէք գիտեր, բարեկամ։

Ձեր գաղափարը, ձեր մեծխօսիկ, ուռուցիկ տողերը, ամէնէն աղճատ լեզուով մը չարադրուած, կրնան ուրիշ պէտքերու յատկացուիլ, բաց ի հանրութեան հրամցուելէ։

Նախ հայերէն սովրեցէ՛ք, բարեկամ, այրեցէք աչխարհի մէջ քիչ մը, բառին ամենէն լայն առումովը, փորձառութիւն ունեցէք կեանքի մեծ դպրոցին մէջ, Թող ձեր վերի չրթունքը քիչ մը մրոտի, և ան ատեն գոնէ ճամբայ ցուցուցէք ասոր կամ անոր։

Ու ամէնն ալ քիչ մտածել Թէ այս անձն է որ մեր վարժարանները պիտի այցելէ, —ինչ մեծ պատիւ, Աստուած իմ— երեւան պիտի բերէ այն «անպատճառ (՞) դարմանելի թերութիւնները» որոնք կը սիրեն հոն։

Այս այցելութիւնը, սակայն, մեծագոյն անարգանքն է որ պիտի ըլլայ Ուսումն. Նորհուրդին ճակատին նետած։ Մէկը ազատ է վարժարան մը այցելել և իր դիտողութիւնները յայտնել որու որ պէտք է, և ի հարկին լուսաբանուիլ ինչ ինչ չհասկցուած կէտերու մէջ, Բայց Պ. յօդուածագիրին պարագան բոլորովին տարբեր է սովորականներէն, քանի որ իր գործէ չհասկցողի ծուռ ըմբռնումովը պիտի տանուէ ու դատէ ամէն բան, և ժողովուրդին միամիտ մասը, որմէ դժբաղդաբար քիչ չէ որ կան մեր մէջ, պիտի կարդայ վարժարանին համար գրուածները, և ահա երկպառակութիւնը պիտի սկսի ծայր տալ դպրոցին ու եկեղեցիին չուրջ։ Ուսումն. Նորհուրդը, այս պարագային, պէտք է կամ ճանչնայ ատոնց դիտողութիւններուն կշիռ ունենալը (՞), ինչ որ չպիտի ուզէ և ընէ հարկաւ իր հեղինակութեան արատ չբերելու համար, և կամ բոլորովին արգիլէ այդ աննպատակ դնգերուը դպրոցէ դպրոց։

Հակառակ պարագային այդ արգելումի միջոցը պիտի գործադրեն, ինչպէս կ'իմանանք, անուն ունեցող քանի մը Թող վարժարաններու տնօրէնները։

ԼԵՒՈՆ ՇԱՔՐԵԱՆ

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ

ՏԻԳՐԱՆ ՊՕՉԱՃԵԱՆ

Օգտաչատ օրաԹերթիդ 1179 թըւով խմբագրական մը նուիրեր էիր ինձ նկատմամբ, Սեպտ. Չաւէն էֆ.ի գրած մէկ յօդուածէն տեղեկութիւններ քաղելով։ Գրիչս ձեռք կ'առնեմ, Թէև քիչ մը ուշ, խորին չնորհակալիքս յայտնելու Թէ ձեզ և Թէ յիշեալ էֆ.ին, անպիտանները... էչութիանն իմս էր ա՛... ինչ որ է եղաւ, տուներնիդ հիւր եկած եմ, չըսէ՞ք սպասաւորներուդ որ տղան վար առնին...

—Դուն ալ երկար կընես, Մելիտոս աղա։

—Երկա՞ր մի կընեմ, տուներնին հիւր գացած եմ, նստեցնեն գիս, ինչպէս աղէկ ես Մելիտոս աղա ըսեն, ես ալ՝ փառք Աստուծոյ աղէկ եմ դուք ինծոր էք ըսեմ, չնորհակալ ենք ըսեն, սանկ նստէ ըսեն, հանգիստ եմ ըսեմ, սիկարա հրամցնեն, չեմ ուզեր ըսեմ, նստինք չենք չնորհք խօսինք. ասոնց ո՞րը եղաւ, գացի չգացի տղան ձեռքս տուին և չորս ժամ չարունակ տղան կրեցի... աւանակ մը գտան ա՛, հոդերնին է... ինչ ըսեմ ես իմ քնաւորութեանս որ երեսս չդառներ, չեմ խօսիր ու ետքը ինքզինքս կուտամ, ազնուականութիւն չունին, չունին։

(Շարունակելի)

զոր դեռ վերջերս ճանչնալու պատիւն ունեցայ։ Արժանիքէս վեր գովեստներ չուայլեր Լիք։ Իմ համեստ չափաւորութիւնս լաւ կը ճանչնամ ես. կրթական գործոյն մէկ տրուպ պաշտօնեան եմ, այգիին խոնարհ մշակը։ Մեր կրօնի հիմնադիր մեծ Վարդապետէն պատուէր ունինք ըսելու. «Մառայք անպիտանք էաք, զոր ինչ պարտն էր առնել՝ արարաք»։ Եւ յիրաւի, եթէ աչքի առջեւ ունենանք հոյակապ անձնաւորութեանց ըրած զոհողութիւնքը և ազգային մանկտւոյն մտաւորական զարգացման համար ի կիր արկած ջանքերն ու գործերը, ո՞ւր կը մնայ իմ արդիւնքս։ Անշուշտ այնպիսիներու հետ Պօղաճեան համեմատութեան եզր չի կրնար կազմել։ Տասնեւչորս տարի ալ Ղալաթիոյ Կիրակնօրեայ վարժարանը դաստիարակած եմ ծրի։ Ի դէպ չէ՞ հոս ի մէջ բերել դարձեալ Ցիսուսի խօսքը. «Իսկ արդ ո՞ւր են ինունքն»։ Զիարդ և է, անդնինք, զոհաբերութիւն ընել իմ բաժինս եղած է. վարժուած եմ։

Ցօդուածագիր էֆէնտին անտարակոյս ի նշան համակրանաց գրած է իր տողերը և բարեմտութեամբ. բայց հոս ներոց ինձ ըսել թէ նկարագրուածին պէս ինկած չեմ. լսողութիւնս տկարացած է, որոյ նկարագիրն ընել զիս չատ հեռուները պիտի տանէր և սրտաճմլիկ է։ Միւս կողմէ չեմ ալ ուզեր ողբական հնչել։ Տեսողութիւնս ալ վերջերս խանգարուած է, բայց գրելու ոյժ, խորհելու աշխոյժ և դասախօսելու աւիւն սպառած չեն իմ քովս։

Զեր խմբագրականին մէջ իրաւամբ կը գրէք երբ կ'ըսէք. «Ցաւալի է որ նոյն իսկ Տիգրան Պօղաճեանի պէս ուսուցիչ մը, որ Թիւն ու հաշիւը սորվեցուցեր է ամբողջ մէկ քանի սերունդներու, չէ կրցեր իր հաշիւը գիտնալ»։ Ինչպէս հաշիւս չեմ գիտցեր, գիտցեր եմ և համեստ կլոր գումար մըն ալ կազմած, բայց հարկ չկայ այս մասին մանրամասնութեան մէջ մտնել։ Կը վերջացնէիք ձեր խմբագրականը, Պրուսացիներու վրայ խղճի եւ երախտագիտութեան պարտք մը դնելով որ ինձ օգնեն։ Ո՛չ ազգին, ո՛չ Պրուսացիին և ոչ ուրիշի վրայ բեռ ըլլալ չեմ ուզեր, թէ եւ վիճակս աննախանձելի— և ինչպէս չըլլայ աննախանձելի, քանի որ տասն ամիսէ ի վեր անգործ պարապ եմ — բայց իմ ուտելիք չորաբեկ հացս ունիմ ես։

Զեր գրածին մէջ ի լրոյ կ'ըսէիք. «Կ'ըսուի թէ ծերունի ուսուցիչը դեռ վերջերս հազիւ կրցեր է գտնել իր դիզուած ամսականներուն կէսը միայն։ Լրատուն սխալ աղբիւրէ քաղած ըլլալու է այդ։ Ես ինչ եւ իցէ բանէ մը ցաւած ըլլամ կամ ոչ, ուրիշ խնդիր է, բայց արդարութիւնը իմ վրաս պարտք կը դնէ որ ուղղեմ։ Վարժարանի պաշտօնէութիւնը ամէն ոք ամսոյն մէկին իր ամսականը անթերի կը ստանայ։ Հապա այդ խնդիրն ինչպէս խեղաթիւրուած եւ սխալ հաղորդուած է ձեզ։ Ահա եղելութիւնը. — Ես Զատկին, 17 ապրիլին, պաշտօնանկ եղայ։ Կազմական կանոնագրի տրամադրութեանց յենլով՝ գիտել տուի թէ քանի որ առանց բանաւոր պատճառի տարաժամ կը հրաժարեցուցուիմ, ըստ նոյն կանոնագրի իրաւունք ունիմ մինչեւ արձակուրդ ամսականներս պահանջել. երկուստեք բաւական խօսքեր փոխանակուելէն յետոյ հազիւ յաջողեցայ մասնաւոր բան մը փրցնել։ Այս է եղելութիւնը։

Պատուական օրաթերթիդ 1193 թըւով կը գրէք թէ վարժարանաց անօրէն Ռափայէլ էֆ. նամակաւ մը դիտել կուտայ թէ Պրուսացիք իրենց պարտականութիւնը լիովին կատարած են Պօղաճեան էֆ.ի հանդէպ։ Ռաֆայէլ (*) էֆ. Պրուսացւոց փոխանո՞րդն է. եթէ ըսէր թէ դպրոցի վարչութիւնը պարտք մը չունի, կը հասկնայի. դարձեալ պարտք և պարտականութիւն բառերը կարծեմ բաւական տարբերութիւն ունին, և կը յաւելու. «Եթէ իր ծննդավայրը երթայ՝ կրնայ հանգիստ ապրիլ»։ Ես սովորութիւն չունիմ ուրիշի գործով հետաքրքրուելու, խնդրեմ ուրիշն ալ իմ գործովս չհետաքրքրուի։ Ծննդավայրս երթալ կամ ոչ, ուրիշի ի՞նչ վերաբերութիւն ունի, իմ գիտնալիք բանս է այդ։ Դպրոցի արձանագրութեան տետրակէն երկու հատուած օրինակուելով ղրկուեր է իմ մասիս. ո՞վ պիտի երաշխաւորէ ճիշդ ըլլալուն, և եթէ տետրակը ինձ տան՝ ես ալ ուրիշ հատուածներ կրնամ օրինակել ղրկել, որմէ ժողովուրդը դատաստան ընէ թէ ուրիշ դպրերկք պաշտօնեայ չկա՞յ. բայց դուք արդէն յարմար պատասխանը կչռած էիք, երբ կը հարցնէիք թէ «Զանոնք (անուղղայ աշակերտները) ուղղելու և կարգի բերելու միջոցը դաստատու հրաժարեցնե՞լն է արդեօք»։

Զեր քով հաւաքուած նուէրներու գումարը որ 252 դշ. կը նշանակէք, Վեհափառ Առաջնորդ Արքեպիսկոպոսի Սրբազան Հօր տրամադրութեան տակ կը դնէք որ ինձ յանձնէ. ինչ ձանձրութիւն որ Սրբազանը այդ հոգը ստանձնէ. ես հասցէ ունիմ, ուղղը կրնայ թղթակցիլ։

Կը մնայ արդ իմ սրտագին երախտագիտութիւնս և ջերմագին շնորհակալութեանս անկեղծ հաւաստիքը նուիրել նախ ձեր ազնուութեան և ապա նուիրատու էֆ.ներու՝ Անտոն Թարաք էֆէնտիի, Հրանտ էֆ. Համամճեանի (ի Բարիզ), Իճատրյէի երկսեռ վարժարանաց յոգնաջան տեսուչ Մալաթեան էֆ.ի իմ ազնիւ պաշտօնակցիս և բարեկամիս, և Սեպուհ Զաւէն էֆ.ի և ընկերայ (ի Պրուսա) որ նախաձեռնարկ եղան սոյն գործոյն։ Շնորհակալիքս յայտնելով հանդերձ պիտի մերժեմ ընդունիլ, խնդրեմ չցաւին. և որովհետեւ իրենց քսակէն ելեր է այլ ես այդ դրամը, ուստի կը համարձակիմ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի նուիրել. նուիրատուն իրենք կ'ըլլան, ես ալ պարկեշտ միջնորդի մը դեր կատարած կ'ըլլամ, և հոն պատսպարուողներու սրտաբուխ օրհնութիւնն տասնորդ մը կ'ունենամ, հոն եղողներն ալ ո՞չ ապաքէն մեր եղբայրներն ու քոյրերն են, այո՛, ես խեղճ եմ, բայց անոնք ինձմէ աւելի խեղճ։

Կ'ուզէի երկու տող ալ պաշտօնավարութեանս և հրաժարեցուցմանս վըրայ գրել, բայց ընթերցողին ինչ հարկ ձանձրոյթ տալ. միայն սա ըսեմ թէ անցեալ տարի շահաւէտ պայմաններով ուրիշ տեղէ ուղուեցայ, բայց տնօրէնը համոզեց և չթողուց որ երթամ. այս այսպէս ըլլալը չատեր գիտեն և կը վըկայեն։

Տ. ՊՕՂԱՃԵԱՆ

(*) Հայերէնի մէջ Ֆ գիրը չի գործածուիր. այդ գիրով բառ չունինք, միայն օտար անուններ կը գրուին, ինչպէս. «Այս տղան Ֆրէրներու (եղբայր) դպրոցին աշակերտ է. Շոգեկառքին մէջ ուղեկից մը ունէինք որուն անունն էր Ֆրանսուա» ևլն.։ Ֆ.ի տեղ Փ գիրը կայ։ Ճիշդ ուղղագրութիւնն է Ռափայէլ. բայց ինք վերեւ ցուցուած ուղղագրութեամբ գրելուն, մենք ալ նոյնպէս գրինք։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. ՉԷՄՊԸՐԼԷՆ ԵՒ ՊՕԷՐՆԵՐԸ.— Պլէմֆօնդէյնէն կը հեռագրեն թէ նոյն քաղաքին մէջ Անգլիոյ գաղթային նախարարին և Պօէրներուն միջեւ անցեալ չաբթու տեղի ունեցած տեսակցութիւնը չեչտած է գտնուած անհամաձայնութիւնը։ Պօէր պատուիրակութիւնը խնդրագիր մը տուաւ, որուն մէջ կը թըւէր տասնի չափ դժգոհութեան պատճառներ, և կը յայտարարէր թէ անգլիական վարչութիւնը Օրանժի համար կործանարար կ'ըլլայ, և թէ Օրանժի բնակիչները կը տեսնեն որ նոր դրութիւնը իրենց նկատմամբ նպաստաւոր չէ։ Պօէրներու խնդրագրին մէջ կ'ըսուի նաեւ թէ Օրանժի վարչութիւնը անգլիերէնի բացարձակապէս անհմուտ, և Պօէրներու բարքերուն բացարձակապէս անտեղեակ մարդոց ձեռքը կը գտնուի։

Պ. Չէմպըրլէն այս ուղերձին ի պատասխան բանախօսութիւն մը արտասանեց, որուն մէջ ըսաւ թէ իրեն ներկայացուած ուղերձը զարմացուցած կը պատճառէ իրեն և թշնամալից հանգամանք մը ունի, որովհետեւ յարձակում կ'ընէ Անգլ. կառավարութեան պատիւին, անհիմն ամբաստանութիւններ կը պարունակէ, և թէ վերջապէս սխալ է որ հաշտութեան պայմանները բռնաբարուած են։ «Այս ուղերձը, յարեց Պ. Չէմպըրլէն, ապահովաբար օրէնսգէտի մը կողմէ խմբագրուած է, բայց ստորագրողները չեն գիտեր անոր պարունակութիւնը։ Մէկ քանի Պօէրներու Հարաւ. Աֆրիկէ վերադարձը չթոյլատրուիլը բռնաբարում մը չէ հաշտութեան պայմանագրին»։ Պ. Չէմպըրլէն ցաւ յայտնեց այս խնդրագրին մէջ տիրող ոգիին համար։ «Անգլ. կառավարութիւնը, ըսաւ, հաշտութեան գործը գլուխ հանել կը բաղձայ, բայց եթէ ժողովուրդը պնդէ պոռչտալ, և երեւակայական բաներու համար բողոք բառնալ, այդ հաշտութեան գործը անկարելի պիտի ըլլայ։» Զօր. Քրիսթիան Տէվէթ պատասխանել ուզեց այս խօսքերուն, բայց Պ. Չէմպըրլէն ըսաւ որ տեղը նստի։ Ասոր վրայ Քրիսթիան Տէվէթ խնդրագրին խմբագիր նախկին դատաւոր Հէրծօկը կանչեց, որուն հետ Պ. Չէմպըրլէն բուռն և ոգեւորեալ խօսակցութիւն մը ունեցաւ։ Հէրծօկ ուզեց իրաւագիտական կէտ մը ի վեր հանել, Պ. Չէմպըրլէն մերժեց վիճաբանիլ այդ մասին, և պահանջեց որ օրինակներ տըրուին հաշտութեան դաշնագրին բռնաբարման մասին։ Ցետոյ խօսք առաւ Քրիսթիան Տէվէթ, որ ըսաւ թէ երկրին մէջ ո և է գործակցութիւն անկարելի է, ցորչափ ժողովրդեան ներկայացուցիչը ըլլան Բէէդ Տէվէդ, և Բրիսդ Պօթա։ Ժողովուրդը չուզեր անոնցմէ կառավարուիլ, այլ ընդհակառակն ինքը զանոնք կ'ուզէ կառավարել։ Բա Նախօս զօրավարը ըսաւ թէ ինքը դուռ և դադար չպիտի ունենայ, մինչեւ որ ըմբոստութիւն մը յառաջ չբերէ։ «Ոչ թէ զէնքի ըմբոստութիւն մը, այլ ժողովրդեան դժգոհութիւնը անգլ. կառավարութեան հասկցնելու համար յառաջ բերուած չփոթութիւն մը»։ Պ. Չէմպըրլէն բուռն լեզուով մը պատասխանեց ինք ալ, ըսելով թէ անքաղաքավարութիւն մըն էր այսպիսի ոճով գրուած խնդրագիր մը ներկայացնել իրեն որ հրաւիրեալ մըն է։ «Կառավարութիւնը տրամադիր է գործադրել հաշտութեան պայմանները, բայց Անգլիա երբէք չպիտի մոռնայ թէ ո՛ւր կը գտնուին իր բարեկամները։ Սխալ մըն է ենթադրել թէ անոնք որ կ'օգնեն կառավարութեան, ժողովրդեան ուրիշ դասակարգի մը պիտի ստորադասուին։»

ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՄՐՑՈՒՄԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.—Ամերիկայի Մ. Նահանգաց նախարարներէն Պ. Ռութ անցեալ օր բանախօսութեան մը մէջ դասակարգի պայքարին ակնարկելով, ըսաւ ի մէջ այլոց. «Այսօր այնպիսի պարագաներ կան, որոնք հարկ կը դնեն կոչում ընել հայրենասիրութեան։ Հարուստները կ'աշխատին ամենամեծ ազդեցութիւն ձեռք բերել, ընդհանրապէս աղքատներուն վրայ կրթնելով։ Ասով անոնք աղքատին ըղձանքն ու նախանձը կը գրգռեն։ Ամէն բարի քաղաքացի պէտք է յայտարարէ թէ Ամերիկայի նման երկրի մը մէջ դասակարգի պայքար չկայ։ Պէտք չէ որ ո և է բան մը խոչընդոտ ըլլայ անհատական նախաձեռնութեան։ Ամենէն աղքատին՝ իր իմացական կարողութեան ու կորովին շնորհիւ՝ ամենէն բարձր դիրքերու հասնելու կարելիութիւնը հիմա է լայնօրէն յառաջդիմելու։ Աշխատաւորները իրաւունք ունին մասնաւոր կազմակերպութիւն մը ունենալու, պաշտպանելու համար իրենց շահերը։»

ՍԱՔՍՈՆԻՈՅ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ.— Բաժանումէն ետքը.— Սաքսոնիոյ իշխանուհիին Պ. Ժիռօնէն բաժանումը սրտի մեծ մորմոք մը պատճառեց իրեն՝ ինչպէս կը գրէինք երէկ։ Մայրական սէրը յաղթական ելած է վերջապէս, բայց Լուիզ իշխանուհին երկու օրէ ի վեր բնաւ մարդու չ'երեւար և քաշուած կը մնայ Ժընէվի այն պանդոկին մէջ ուր իջած է, անբացատրելի վհատութեան մը ենթարկուած։ Պ. Ժիռօնէն բաժնըւելով ըրած մեծ զոհողութիւնը այն միակ նպատակով էր որ կարենար իր հիւանդ զաւակը երթալ տեսնել։ Արդ, այս յոյսը ի դերեւ ելած է, գոնէ առայժմ. որովհետեւ, ինչպէս ծանուցանեցաւ, իր այս խնդիրը մերժուած է։

Տրեզտայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ դիտել կը տրուի թէ այս բաժանումը կացութեան մէջ ո և է փոփոխութիւն առաջ չի բերեր իրաւագիտական տեսակէտով, և ո և է ազդեցութիւն չպիտի ունենայ այն դատին վրայ, որ փետր. 11ին այն է առջի օրը պիտի սկսէր Սաքսոնիոյ Թագաւորին կողմէ անուանուած արտասովոր դատարանին առջեւ։

Միւս կողմէ սակայն այս անողոք մերժումը և նոյնքան անողոք դիտողութիւնները բաւական կը մեղմացուին Տրեզտնէր Զայթունկի մէջ հրատարակուած յօդուածով մը, որուն կէս պաշտօնական հանգամանք մը կը տրուի։ Այդ թերթը կը յայտնէ թէ իշխանուհիին բաժանումը անկեղծ և բուռն գոհունակութեամբ մը ընդունուեցաւ Սաքսոնիոյ ժողովուրդին կողմէ, և կրնայ նպաստաւոր արդիւնք մը ունենալ յառաջիկային, գոհացուցիչ համաձայնութիւն մը առաջ բերելու համար։ Նոյն թերթը իշխանուհիին գովեստը ընելէ ետքը, կը ծանուցանէ թէ իր առողջական վիճակին պատճառաւ, որուն հետեւանօք կանխահաս ծննդաբերութենէ մը կը վախցուի, առ այժմ Տրեզտա չպիտի երթայ։ Կը կարծուի նաեւ թէ հանրային կարծիքը՝ որ աննպաստ չէ իշխանուհիին՝ պիտի մղէ ոչ միայն անոր ամուսինը, այլ նոյնինքն կայսրը ներողամտութեամբ վարուելու իր հարսին նկատմամբ։ Ստոյգ է որ Լուիզ իշխանուհիին և Պ. Ժիռօնի բաժանման լուրը որ լրագիրներու մասնաւոր տպագրութեամբ մը հրատարակուեցաւ, մեծ խանդավառութիւն յառաջ բերած է Տրեզտայի մէջ, ուր կը կարծուի թէ իբրեւ ապաշխարանք պահ մը մեկուսացուելէն ետքը, իշխան ամուսինը պիտի ներէ իր զղջացող կնոջ։

—Տրէզտայէն կը հեռագրեն թէ տիրող կարծիքին նայելով իշխանուհին Աւստրիոյ մէջ պիտի հաստատուի։ Իսկ թէ յառաջիկային պիտի արտօնուի՞ իր զաւակները և իշխանական ընտանիքը տեսնել, ատիկայ կախում պիտի ունենայ ամուսնալուծութեան մասին դատարանին տալիք որոշումէն ետքը Սաքսոնիոյ Թագաւորին ընելիք տնօրինութեանէն։

Պ. Ժիռօն Պրիւսէլի մէջ.— Պ. Ժիռօն անցեալ չաբաթ կէսօրէն վերջ Պրիւսէլ հասեր է մինակը։ Դիտուեր է սակայն որ ի տունը չէ գացած և առանձին բնակարան մը իջած է։ Պ. Ժիռօնէն վերջը Սաքսոնիացի ոստիկաններ Պրիւսէլ հասեր են, հսկելու համար Պ. Ժիռօնի վրայ։ Պ. Ժիռօն թղթակցի մը յայտարարեր թէ առժամաբար խզած է յարաբերութիւնները իշխանուհիին հետ, որպէս զի արգելք չըլլայ անոր կացութեան բարւոքուելուն։ Գալով ապագային, Պ. Ժիռօն պիտի համակերպի իշխանուհիին տալիք որոշման։ Սխալ է թէ իշխանուհին իր հօրը նամակ գրած է, յարեց Պ. Ժիռօն, որ հաւաստեց թէ Սաքսոնիոյ իշխանը ամուսնալուծում խնդրած է, և թէ իշխանուհիին զաւկին հիւանդութիւնը փութացուցած է իրենց բաժանումը։

ՎԵՆԵՑՈՒԷԼԼԱՅԻ խնդիրը հետզհետէ կարգադրութեան ճամբուն մէջ կը մտնէ, ինչպէս կը հասկցուի վերջին հեռագիրներէն։ Բանակցութիւնները կը շարունակուին Ուաշինկթընի մէջ։ Շաբաթ օրը, երբ իմացուեցաւ թէ նախագահ Րուզվէլդ կը մերժէ իրաւարար ըլլալ նախապատուութեան խնդրին մէջ, Վենեցուէլլայի ներկայացուցիչը, անգլիական դեսպանին հրաւէրով, գնաց։ Հոն դեսպանը Պ. Պօուէնի ծանոյց թէ իր կառավարութենէն նախնական դաշնագիր մը ստացած է զոր պատրաստ է իրեն ստորագրել տալու։ Քիչ վերջ գերմանական դեսպանն ալ Պ. Պօուէնի այցելելով, լուր տուաւ թէ ինք ալ դաշնագրի պատճէն մը ընդունած է։ Այդ օրը այս պատճէններուն վիճաբանութիւնով անցաւ։ Դաշնակից տէրութիւններէն իւրաքանչիւրը երկու դաշնագիր պատրաստած է որոնք Վենեցուէլլայի ներկայացուցիչին պիտի ներկայացուին։ Ասոնց առաջինը կը տրամադրէ թէ նախապատուութեան խնդիրը Լա Հէյի ատեանին պիտի յանձնուի և թէ պաշարումը պիտի վերցուի, դաշնագրին ստորագրուելէն անմիջապէս վերջ։ Երկրորդ դաշնագիրը կը վերաբերի զանազան պահանջատէրերու առնելիքներուն կարգադրութեան եղանակին, և Վենեցուէլլայի մաքսատուներու վարչութեան։ Դաշնագիրներուն մէջ ըսուած է նաեւ թէ Վենեցուէլլա ամէն բանէ առաջ 137,500 ֆրանքի գումար մը պիտի վճարէ շահակից տէրութիւններէն իւրաքանչիւրին։ Կը կարծուի թէ անգլիական, գերմանական և իտալական դաշնագրի պատճէնները իրարմէ կը տարբերին կարգ մը մանրամասնութիւններու մէջ։

ՆԱԽԱԳԱՀ ԼՈՒՊԷ Մ. Նահանգները պիտի այցելէ 1904 Ցունիս 15ին, Ֆըրանսական մարտանաւով մը։ Կ'ըսուի թէ նախագահ Րուզվէլդ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին պիտի միանայ Նիւ-Օրլէնսի մէջ և թէ երկու նախագահները մէկտեղ Ս. Լուի պիտի երթան, արուեստահանդէսը այցելելու։

ՍԵՐՊԻՈՅ Թագաւորը և Թագուհին Միլան Թագաւորին գերեզմանը այցելելու համար, ճամբայ ելան առջի օրը, և աւստրեւմաճառ մասնաւոր կառախումբով մը Սեմլին հասան, ուր յանուն Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր ողջունուեցան Խրուաթիոյ կառավարչին կողմէ։ Այս վերջինը բանախօսութիւն մը արտասանելով, մաղթեց որ մաճառական հողին վրայ իրենց բնակութիւնը գոհունակութիւն առթէ անոնց։ Ալեքսանդր Թագաւորը պատասխանելով, ուրախութիւն յայտնեց որ Ֆրանց-Եօզէֆ կայսրը կառավարչին պաշտօն յանձնած է՝ ողջունելու զինքն և իր կինը, և յարեց թէ այս փափկանկատութեան մէջ նոր ապացոյց մը կը տեսնէ այն բարեկամութեան, զոր Ֆրանց-Եօզէֆ կայսրը ցուցուցած է միշտ Օպրէնովիչեան տիրող գերդաստանին հանդէպ։

Նոյն օրն իսկ (փետր. 11) Սերպիոյ Թագաւորն և Թագուհին Բարլովից հասան, ուր դարձեալ ընդունուեցան Խրուաթիոյ կառավարչին և զինուորական ու քաղաքային իշխանութեանց կողմէ։ Հոնկէ կառքով Քրուչէտոլ գացին, ուր արքայական ամոլը աղօթեց և պսակներ դրաւ Միլան Թագաւորին գերեզմանին վրայ։ Ի վերջոյ Ալեքսանդր Թագաւորը հրաժեշտ առնելով, խնդրեց Խրուաթիոյ կառավարչէն, իր շնորհակալութիւնները մատուցանել Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր, իրեն եղած հիւրընկալութեան համար, և յոյս յայտնեց որ իր այցելութիւնը պիտի ամրապնդէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Սերպիոյ միջեւ գտնուած սիրալիր յարաբերութիւնները։ Ցետոյ ամբոխին ցնծագին ցոյցերուն մէջ Սերպիոյ Թագաւորն և Թագուհին Պելկրատ դարձան, և իրիկուան հոն հասան։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Ֆիումէէն կը ծանուցանեն թէ վեց զըրահաւորներէ և Ա. ու Բ. կարգի տասներկու թորփիլ-յածանաւերէ բաղկացեալ աւստրիական նաւախումբ մը Տալմացիոյ ջուրերէն Ֆիումէի նաւահանգիստը կը սպասուի փետր. 25ին, ուր պիտի մնայ մէկ քանի օր։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Մանչուրիայէն հասած պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ Զունկուզ աւազակախումբերու չահաստակութիւնները հետզհետէ սուր հանգամանք մը կ'առնեն։ Ռուսական պահապան զօրքերուն մեկնելու պատրաստութիւնները սկսելէն ի վեր, այս անուղղայ հրոսակներուն թիւը և յանդգնութիւնը մեծապէս աւելցած է։ Թէեւ գրեթէ 5000 հոգինոց զինուած պահակախումբ մը կայարանելեան Զինաստանի երկաթուղիին երկայնքը, բայց այդ գծին վրայ հաղորդակցութիւնը բոլորովին անապահով և վտանգաւոր եղած է ճամբորդներու համար։ Զունկուզները դարան կը գործեն և կը բռնեն կառախումբերը. նախ կառուղիները և հնոցպանները զարնելով, յետոյ կառախումբին մէջ գտնըւող բոլոր ճամբորդները կը կողոպտեն. եթէ ասոնք ամենաթեթեւ ընդդիմութիւն մը ընեն, անմիջապէս կը սպաննուին։ Սպաննուած ճամբորդները երբեք շոգեկառքերուն մէջ չեն թողուիր. իրենց ճամբան կը նետուին։ Երկաթուղիի ճամբէն դուրս ալ Զունկուզներուն աւարառութիւնները ոչ նուազ յանդուգն և անողոք են։ Մինչեւ հիմա հրոսախումբերը կը բաւականանային մեկուսացուած գիւղերու և թաղերու վրայ յարձակելով և աւարի տալով, հիմայ բացէ ի բաց և ցորեկ ատեն պզտիկ քաղաքներու վրայ ալ կը յարձակին։ Դեռ վերջերս, 5000 հոգինոց հրոսախումբ մը բռնեց Պօտունի քաղաքը, և տակաւին տէր է անոր։ Եթէ բռնադատուին պարպել քաղաքը, իրենց չարաչուք սովորութեան համաձայն աւարի պիտի տան քաղաքը, պիտի ըսպաննեն արու բնակիչները և պիտի տանին կիները։ Հոս ու հոն երկաթուղիի կամ խազախ պահնորդները Զունկուզներու մեկուսացած խումբեր կը բռնեն թէեւ, բայց այս միջադէպերը ո եւ է ազդեցութիւն չեն ըներ թշնամիին վրայ։ Աւազակախումբերէն չատերուն կը հրամայեն յուսահատ զօրապետներ, որոնք իրենց նախկին դիրքը կորսնցուցած են ռուսական արշաւանքին հետեւանքով. ասոնք այն տեսակ մարդիկ են, որ չեն վախնար մահէն, արշաւող թշնամին նեղելու վրէժխնդրական գործին մէջ։ Ասոնք իրենց հետ չեզոք բընիկները իրենց դէմ կը նկատեն, և անոր համեմատ կը վարուին անոնց հետ։

Կասկած կայ թէ գաղտնի միաբանութիւն մը գոյութիւն ունի չինական զօրքերուն եւ Զունկուզներուն միջեւ։ Ռուսաչինական պայմանագրութեան մէկ յօդուածին համաձայն, չինական կառավարութիւնը պարտաւոր է բարեկարգութիւն եւ ապահովութիւն հաստատել պարպուած նահանգին մէջ, Զունկուզ աւազակները բնաջինջ ընելու օգնելով։

Արդ, ուրիշ չատ մը ամբաստանութիւններու հետ, կ'ըսուի թէ Զունկուզ աւազակախումբերու գլխաւոր կազմակերպիչները և պարագլուխները գաղտնի հաղորդակցութեան մէջ են Զինացի հրամանատարներուն հետ։ Պայմանագրութեան մէջ ըսուած չէ թէ Չի-

---

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 41

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

Միլիոնները

ԺԵ.

Պարահանդէսին հետեւեալ օրն իսկ, Սիմիմոն և օրիորդ Տըրիէօ իրար կը գտնէին այրի տիկին Ամատիսի տան մէջ։

Այս առաջին տեսակցութեան յաջորդեցին ուրիշ ամենօրեայ ժամադրութիւններ, և չաբաթը չվերջացած տիկին Ամատիս տեսաւ որ դուքսը ըզգըլխած էր Էսթէրը, որ իր կարգին բնաւ անզգայ չէր թուեր դուքսին իրեն ներշնչած սիրոյն։

Ողջամիտ մէկը սարսափով ետ պիտի քաշուէր այն ծանր պատասխանատուութենէն՝ զոր կը ստանձնէր տիկին Ամատիս, քաջալերելով սէր մը՝ որուն հետեւանքները ըստ երեւութին դժընդակ պիտի ըլլային, որովհետեւ անկարելի էր ամուսնութիւնը հսկայ հարստութեան մը ժառանգութեան տէր դուքս մը լա Թուր-Վոտիէօի և պառանի մը աղջկան միջեւ, մէկէ աւելի պատճառներով։

Բայց, աւա՜ղ, տիկին Ամատիս ողջամիտ մէկը չէր երբեք։

Այն խորհրդածութիւնները՝ զորս մենք կ'ընենք, երբեք չէին զբաղեցներ անոր միտքը։

Վէպերու մէջ կարդացած էր ան թէ չատ մը մեծատուններ հովուուհիներու հետ կ'ամուսնանան։

Ու իրեն համար Սիմիմոնի և Էսթէրի միջեւ այնքան հեռաւորութիւն չկար որքան կայ մեծատունի մը և ոչխարներ արածող աղջկան մը միջեւ։

Ցետոյ, չատ քաջերկ կը գտնէր ամուսնութեանց սովորական ձեւակերպութիւնները, այսինքն տղուն ընտանիքին կողմէ՝ աղջկան ընտանիքին եղած առաջարկ մը։

Պէտք էր, Տիկին Ամատիսի տեսակէտին համեմատ, սիրել սիրելով, սիրուելով, սէրը զգալով։

Պէտք էր սէրը շրջապատել նախապէս գաղտնիքներով և խորհուրդներով, պէտք էր անոր մեծնալը տեսնել հետզհետէ՝ վախերու, մտատանջութիւններու, նախանձներու, մրցակցութիւններու և վտանգներու մէջ, և ամուսնանալ վերջապէս ամէն տեսակ արգելքներու յաղթանակէլէ ետքը։

Եթէ ուէ մէկը ուզէր վայրկեան մը այս քիչ մը քմածին տեսակէտովը քըննելու, պիտի համոզուէր չուտով թէ՝ Էսթէրի և Սիմիմոնի սէրերը ամենէն աւելի վիպական հանգամանքներու մէջ կը գտնուէին։

Այսպէս, տիկին Ամատիս, հեռու վախնալէ իր աչքին առջեւ ներկայացուած էնթրիկէն հետեւանքներէն, հաճոյք մը կը զգար և պատիւ մը կը սեպէր իրեն ծառայելով այդ էնթրիկին։ Եւ առանց մտքէն իսկ անցնելու՝ որ պէտք էր յիշեցնել Պ. տը Լա Թուր-Վոտիէօին թէ Էսթէրը բաղդուելու համար իր ջանքերը՝ վատութիւն մըն էին, առանց վերջապէս կսծելու թէ պէտք էր Էսթէրին աչքը բանալ իրեն սպառնացող վտանգին առջեւ, ինք աշխատեցաւ անխուսափելիօրէն արծնելու հրապուրանքը, և կուրցնելու այսպէսով խեղճ աղջիկը՝ որուն միամտութիւնն ու սէրը չէին զգար թէ որոգայթի մը մէջ ինկած է։

Այրի տիկին Ամատիս ո՛չ միայն ամէն ժամուն հակակատար ընդունելութիւն մը ըրաւ երկու սիրողներուն, այլ նաեւ, փափկանկատութեան պատըրուակով, ներկայացնելեցաւ բնաւ անոնց երկարատեւ տեսակցութիւններուն և այսպէսով նպաստեց անոնց գլուխ գլխի ժամեր անցնելուն։

Ինչ որ ճակատագրականօրէն տեղի պիտի ունենար բուռ առանց վիճակի մը մէջ, չուշացաւ

Իրիկուն մը, Թէր տիկին Ամատիսին վարդախուց, դուրս կ'ելնէր դուքսին հետ, բոլորովին տժգունած և դողդոջուն, աչքերը արցունքի խոչոր կայլակներով՝ զորս Սիմիմոնի չրթունքները պարապ տեղը կը ջանային սըրբել։

Երիտասարդ դուքսին դէմքին վրայ կը կարդացուէր յաղթանակի անորոշ արտայայտութիւն մը, յաղթանակ՝ որուն սակայն խառնուած էր խղճի խայթ մը։

Ժամը տասնըմէկը կը զարնէր։

Տիկին Ամատիս Օպէրան էր։ Մառանները կառքին ձիերը կը լծէին՝ իրենց տիրուհին առնելու երթալու համար։ Սպասուհին հրաման առած էր այդ գիշերը ամբողջովին դուրսը անցընելու։ Էսթէր և Սիմիմոն մինակ կը գտնըւէին յարկաբաժնին մէջ։

Վերի յարկը ելլելու համար ներքնասենեակին դուռը բանալու ատենին, օրիորդ Տըրիէօ կանգ առաւ դանդաչելէն։

Դէմքը ծածկեց երկու ձեռքերուն մէջ, և ջղային ճըմլիչ տագնապի մը մատնուած, հեծկլտանքներով լալ ըսկսաւ։

Դուքսը գրկեց զայն մեղմօրէն, անոր գլուխը իր կուրծքին վրայ դրաւ, և գգուանքով լեցուն ձայնով մը հարցուց.

—Էսթէր. . Էսթէրս... սիրելի հրեչտակս, ի՞նչ ունիս, հոգիդ սիրե՛ս, պատասխան տո՛ւր, ինչո՞ւ այս յուսահատութիւնը, ինչո՞ւ կուլաս այսպէս։

—Ախ, թշուառակա՛ն, թշուառակա՛ն աղջիկ, հեկեկեց, պառօնին աղջիկը՝ իր հեծկլտանքներուն մէջէն,— կորսո՛ւած եմ, ա՜հ աղէկ գիտեմ, կորսուած ե՛մ...։

Ո՛չ, հարիւր անգամ ո՛չ, սիրեցեալս, պատասխանեց Սիմիմոն, ո՛չ, կորսուած չէք, որովհետեւ պէտք չէ որ տարակոյս ունենաք ո՛չ իմ սիրոյս վրայ, ո՛չ ալ պատւոյս։

(Շարունակելի)

նատան պատասխանատու է երկաթուղիի գծին ապահովութեան, քանի որ բաղմաթիւ պահակներ կային արդէն։

Ամերի ռուսական ընդհ. հրամանատարը կ'առաջարկէ որ միեւնոյն նատարը կարենայ ձեռք առնուին Զուինկոյզ հրոցները ճանապարհները քննչիկ ընելու համար, ինչ միջոց որ կը գործադրուի կովկասի մէջ ապահովութիւնը խորհրդակելու համար։ Ասիկա իր նշանակէ թէ ռուսական զօրքերու անագին պահակախումբ մը պիտի պահուի Մանչուրիոյ մէջ, և ոտիկան-զինուորներու և հեծեալ ոստիկաններու անհամար կայաններ պիտի աւելցուին։ Հրամանատարը կ'ըսէ թէ Արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիի գծին տարողչ երկայնքին պէտք եղած ապահովութիւնը տալու համար, զինուորական պահակախումբը պէտք է բաղկանայ 70 հազար հոգիէ բաղկացեալ։

"ՍՈՒՐՃԱՆԴԱԿ,,Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1903

1320 Տ§Կ·	ՕՐ ՕԳՈՍ·Ց·Ե· 31	1903 Ա§8.
Զիւ-գատիկ 15	ՈՒՐԲԱԹ, ե. օր պահոց Առաջաւորաց եւ յիշատակ առաքման Ցուլեանու մարգարէին առ Նինուէացիան։	Փետր. 13
ԱՐԵՒՈՐ 6.49		ՆԱԽՕՐ 6.24

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1858 Ցունուար 31ին կը մեռնի Միսաք Միսաքեան, սերնդաւոր, որ մինչ մը միւքեվկիի եղած է Ս· Փրկչեան Հիւանդանոցին և ազդեցիկ դեր մը ունեցած է Պատրիարքարանի գործերուն մէջ։ Թաղուած է Պօյաճգիւղի իր կառուցած եկեղեցիին չրքափակին մէջ։

—1901 Ցունվ. 31ին կը վախճանի վենետիկ Մխիթարեան Միաբանութեան անդամ Հ. Դարեղին Զարբհանեկեան, բանասէր։

1810 Ցունվ. 31/13 Փետրվարին Լոնտոնի մէջ կը մեռնի Հ. Բէվըվսիէ, որ ջրածինը գտաւ ,օդը տարրալուծող, անդ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

Ս· ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ որ անձնական տրկարութեան պատճառաւ իր բնակարանը կը գտնուէր, երէկ Պատրիարքարան իջաւ, եւ նախ Մայր եկեղեցի երթալով աղօթեց· յետոյ Պատրիարքարան եկաւ եւ եկեղեցական եւ աշխարհական անձանց եւ Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան այցելութիւնները ընդունեց։ Ն. Սրբազնութիւնը կարգ մը գրութիւններ աչքէ անցուց եւ հարկ եղած տնօրինութիւնները ընելէ վերջը, ժամը 10ին մեկնեցաւ Բերա իր բնակարանը։

ԲԱՐՁՐ. ՆԱՒՈՒՄ ՓԱՇԱՅԻ, արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական անուանուելուն առթիւ Ս· Պատրիարքը շնորհաւորած ըլլալով, Ն. Բարձրապատուութիւնը շնորհակալութեան այցելութիւն մը ղրկած է Ս· Պատրիարքին։

Ս· ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ հեռագիր մը ուղղելով երէկ Սրուանձտէմ կիւլիկիոյ Նորընտիր կաթողիկոս Ամեն· Տ· Սահակ Սրբազանի, ծանոյց թէ Պատրիարքարանի կողմէ կարգեալ կաթող· հրաւիրակ Գարամանեան Յարութիւնն էգ· ճամբայ եղած է գալու Երուսաղէմ, իր հետ տանելով նաև կաթողիկոսական ընտրութեան վաւերացման կայս· Պերաթը և պատասխանը։ Նոյնպէս Տ· Դէորդ եպիսկ· նամակ մը գրելով Ցոպպէի առաջ Տ· Մատթէոս Գայըգճեան Վ·ի, յանձնարարած է Գարամանեան էֆենտիի հարկ եղած արժանաւոր ընդունելութիւնը ընել երբ Ցոպպէ հասնի։

Ս· ԷՋՄԻԱՆԵՆ տեղեկութիւն կը հասնի թէ, Ս· Հայրապետը մտադրութիւն ունի Ամերիկեան ղրկելու Մայր Աթոռոյ Միաբաններէն Տ· Բարթուղիմէոս եպս·ը, որ ընդունակ է պաշտօն վարելու եւ անդորձ ժամանակ ճանցընէ վանքին մէջ։ Ս· Կաթողիկոսի այս մտադրութիւնը յառաջ եկեր է անկից որ Ամերիկեանի Առաջնորդ Տ· Մուրատեան Վ· իր վիճակէն դուրս ըլլալով կողմերը կը դիգերի, թէպէտ իր պաշտօնավարութեան մասին մինչեւ հիմայ դժգոհութիւն չյառեցաւ, ինչպէս կը պատահէր ասկէ առաջ, հետեւաբար փոփոխութեան բուն նպատակը անծանօթ կը մնայ։ Ինչ որ ալ ըլլայ ասկայն այդ նպատակը, հաւատի աղբիւրներէ առնուած տեղեկութիւններէ կը հակցուի որ, նոյն իսկ Եջմիածնայ շրջանակին մէջ չատ փոփոխութեան պէտքեր կան։ Տարին սկսած է արդէն և վանքին պիւճէն չէ պատրաստուած, որուն պէտք ալ չկայ կ'ըսուի, քանի որ անցեալ տարի պիւճէին դուրս չատ ծախքեր եղեր են և ասոր հակառակ միաբանները օրինաւոր անուանդ չեն առներ և չատերը անուանդի նուազութենէ կը հիւանդանան եւ ամէն տարի չատերը հանքային ջուրերը կերթան առողջանալու համար։ Ձեմարանի աշակերտներն ալ նոյն անկարող և տկար վիճակին մէջ են, և միաբաններէ չատերը իրենց տնականներով դուրսէն հաց գնելու ստիպուեր են։ Նոր տնտես մը նշանակուեր է, երեւանի թեմական զբաղումքէն ընթացաւարտ որ սարկաւագ ալ ձեռնադրուեր է։ Այս տնտեսը աւելորդ պաշտօնաներ տեսեր է խոհանոցին և փուռտան մէջ, բայց վանական վարչութիւնը հակառակ կեր է տուն, և այդ վարչութեան անդամներն են որ երեւան երթալով պէտքերը կը գնեն, այն ալ չուտուելիք բաներ։ Նոր տնտեսը օրական մէկ քանի հարիր հոգի խորում ալ երեւան հաներ է։ Միաբաններր կ'ըսեն թէ առկէ 10-12 տարի առաջ ծախքերը աւելի քիչ էին, մինչ մնուդը անհամեմատ աւելի լաւ էր քան թէ հիմայ։ Վանքը հետզհետէ կը լեցուի պարապ վարդապետներով և սոնկերի ալ թռչակ կ'առնեն։ Առաջ վանքի և ճեմարանի սեղանատունը միացած էր, և ամէն այգելուի վրայ լաւ ապաւորութիւն կ'ընէր, երբ սեղանատունը ծայրէ ծայր կը նստէին ճեմարանի աշակերտները. հիմայ նիւթական վնասէն զատ այդ լաւ տպաւորութիւնն ալ կը պակսի, մանաւանդ հանդիսաւոր և տօն օրեր։ Այս ամէնէն վերջը՝ կը լսենք թէ Կորիւն վ· այս օրերս Պատրիարքարան գիր մը ղրկեր է, որով կը բողոքէ, իրեն և Տարէն էֆ· Խրիմեանի վերադրուած պեղծումներուն դէմ։ Ենթադրելով իսկ որ ամէն կողմէ չեշտուած այդ տեղեկութիւնները անճիշդ ըլլան, աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար որ փոխանակ այդ տեսակ օդային հերքումներ ղրկելու, վանական այս անկանոն վիճակին գարման մը խորհէին այդչափ մարդիկ։

ԱՏԱՆԱԳԻ հիւսիս արեւելեան կողմը տասը ժամ հեռու կը գտնուի Համիտիյէ գիւղաքաղաքը, որուն 6-7000 ընակիչներէն—մեծամասնաբար Խրիմէն, Բուսմէլիէն և Կովկասէն գաղթած—հազիւ 60 տունը Հայ են և եկած են Առանայէ, կեսարիայէ և ուրիշ տեղերէ։ Աբդուլ Համիտ զանոնք Արքերդէ, և կը զբաղին առեւտուրով ու արհեստներով։ Ասոնք մինչեւ հիմայ դպրոց և եկեղեցի չունենալով, կուսակալ Վեհմ. Պաշան փաշայի մօտ հարկ եղած դիմումները եղեր են։ Կիւլիկիոյ Տեղապահ Տ· Կիրակոս եպսկ· ալ կուսակալ փաշային դիմումէ ընելով, Ն· Վեհմութիւնը արտօներ է որ առժամանակեայ կերպով վարձու բռնուած մասնաւոր տուն մը եկեղեցիի վերածուի, մինչեւ որ ուրոյն եկեղեցիի մը չինութեան կայսերական հրամանը չնորհուի։ Այս արտօնութիւնը ստացուելէ յետոյ, յարմար տուն մը վարձուելով եկեղեցւոյ վերածուեր, և Տեղապահ Կիրակոս եպսկ· առժամանակեայ հոգեւոր այցելու հովիւ նշանակեր է Մամեստիոյ Տ· Աւետիս քահանան, որ իր առաջին պատարագի միջոցին բարեմաղթութիւններ ըրեր է վեհ· կայսեր համար, և չնորհակալութիւն յայտներ է կուսակալ փաշային ըրած թոյլտուութեան համար։ Տեղացի ժողովուրդը չնորհակալութեան գիր մըն ալ Տեղապահ Սրբազանին ղրկած, և խնդրած ըլլալով որ իր կողմէ վարդապետ մը ղրկէ այցելութեան համար, Ն· Սրբազնութիւնը Ամենին միաբաններէն իր օգնական Տ· Մկրտիչ Թապագեան Ծ· Վ·ը ղրկեր է Մինդեան տօնին առթիւ, որուն յորդորիչով ժողովուրդը նուիրեր է եկեղեցւոյ պէտք եղած անօթները և սպասները, և երկար տարիներէ ի վեր Հաղորդութենէ զուրկ գտնուողներն ալ մասնակցեր են։ կեսարացի երիտասարդ մը ուսուցիչ կարգուեր է, և Թումարղայի ընծայարանէն եղած Վարդան անուն քահանայի մը հրաւէր եղեր է գալու։ Մկրտիչ Ծ· Վ· կիւլիկիոյ Աթոռին Միաբանութեան կողմէ նորընտիր կաթողիկոսը իր պաշտօնատեղին առաջնորդելու համար հրաւիրակ նշանակուած ըլլալով, Առանց գացեր է, ուր պիտի սպասէ Առանայէ մեկնող հրաւիրակներուն՝ անոնց ընկերանալու համար։ Պատրիարքարանէն Տ· Մովսէս եպսկ·ի հրահանգ տրուեր է որ բոլոր հրաւիրակները միասին մեկնին։ Հետեւաբար երբ Գարամանեան էֆ· Մերսին հասնի, բոլոր հրաւիրակները իրեն հետ ճամբայ պիտի ելլեն դէպ ի Երուսաղէմ։

ՄԱՐԻՒՒՒՒՂի Աղգ· վարժարանի աշակերտները Մանուկ Ծիսուսի ի նուէր իրենց մէջ 413 ու կէս ղրշ· հանգանակած ըլլալով, իրենց դաստիարակին միջոցաւ յանձնուելուց երէկ Ս· Պատարիարքին։

Ցաւօք կը լսենք թէ՝ Տիկին Թագուհի Այվազեան (կողակից Ազգ· Հիւանդանոցի Ներքին գրագրի օգնական Արմենակ էֆ· Այվազեանի), կարճատեւ հիւանդութենէ մը ետքը երէկ իր մահկանացուն կնքեր է ի ծեր հասակի, յանմիթար սուգ թողլով իր ամուսինը, մայրը և Այվազեան ու Թոհաֆճեան ընտանեաց աղգականներն ու բարեկամները։

Ցուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր ժամ 8 ու կէսին, Նաալը-Թարուի Ս· Ցովհաննէս եկեղեցւոյն մէջ։

ԲԱՐԻՁԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

12 Փետրվար 1903

Ֆրանս· %	(3% Français)	100·05
Ռէժի	(Tab· Turcs)	372·
Թօնսօլիա	(R, Turque D·)	30·05
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	129·
Պանք Օթթ·	(Banque Ott,)	604·
Թարանսվալ	(Transwal)	145·50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(ՑԱՑՍ ԱՒԱՏԱՒՈՒՆ)

ՊԱՇՏՕՆ.— Արաբկիրի (Մամուրէթ իւլ Ազիզ) գաւառական վարժարանէն չրջանաւարտ Իսմայիլ Սապրի էֆ·, որ Մանասդըր կը գտնուէր։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Ա· կարգի Մէճիտիէ պատուանշան արուեցաւ կայս· Գ· զօրաբանակէն թնդանօթաձիգ զօրաց հրամանատար Ֆէրիդ Սէզայի փաշայի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ռուսիոյ Զարը զանազան կարգի պատուանշաններ նուիրած է Օսմանեան սատիճանաւորներու և պաշտօնատարներու։ Ի մէջ այլոց, Ա· կարգի Ս· Աննա պատուանշանը նուիրած է Վեհ· Սուլթանին Քրիմեապահ Սարգ և Ֆէրիդ Բիզա փաշաներուն։ Բ· կարգի Ս· Աննա պատուանշանը՝ Վեհ· Սուլթանին Քրիմնապահ և երկրորդ կարգի Նաւապետ Նայիմ պէյի ալն, ալն·։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Մայրաքաղաքիս հելլէնական դեսպանին անուանը մըճնուատանի խորհրդարանիչնախագահին ընտրութենէն անմիջապէս ետքը տեղի պիտի ունենայ, ինչպէս կ'ապահովուի։ Այս պաշտօնին որոշուած է Հռոմի առժամեայ դեսպանը՝ Գ· Կոռիքաուիս։ Ցունաստանի խորհրդարանի նախագահին ընտրութիւնը առջի օր կատարուած պիտի ըլլար։

ԱՄԲԱՍՏԱՆԻՋ ԱՏԵԱՆՆԵՐ.— Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ ամբաստանի ատեանները պիտի կազմուին այն բոլոր նահանգներուն և գաւառներուն մէջ ուր անոնք գոյութիւն չունէին մինչեւ հիմա։

ՌՈՏՈՍԹՈՑԻ առջեւ, Բուխրէյի նահանգներու ընդհ· քննիչ Հիլմի փաշայի առաջարկութեամբ, նաւամատոյց մը պիտի չինուի, որուն համար, կայս իրատեով, ճարտարագէտ Տ'Արկինջօ էֆ· և քարտիի երկրաչափներէն մէկը Ռոստոպօ պիտի երթան։

ՀԻՒԱՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ ԻՆՊԱՍՏ.—Թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ՛ գաւառային մաքսատուները հասած ապրանքներուն համար արուած «թէզքէրէ»ները՝ ասկէ վերջը Հիճազի երկաթուղւոյ յանձնաժողովին կողմէ պիտի սրպագրուին և մէկ ղրշ· գինով Մաքսային վերատեսչութեան պիտի յանձնուին։ Այն պաշտօնեաները որոնք հասարակ թուղթի վրայ կատան «թէզքէրէն», կէսէն մինչեւ մէկ ոսկի դրամական տուգանքի պիտի ենթարկուին։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ ՏՈՒՐՔԸ.— Նախապարայ Խորհուրդին մէկ որոշմամբ, որ վաւերացուած է կայս· Իրատեով, կա՛մ ուղղակի և կա՛մ երաշխաւորութեամբ տասանորդի տուրքի այն բոլոր պարտականները՝ որոնք մինչեւ 1317 տարւոյ վերջը դիզուած իրենց պարտքերը մինչեւ 1319 տարւոյ ապրիլ ամսոյ վերջը ամբողջապէս և կամ մասամբ վճարեն, տոկոս չվճարի առնուի իրենցմէ։ Իսկ անոնք որ յիշեալ պայմանաժամը կ'անցընեն, պարտաւոր պիտի ըլլան նորէն տոկոս վճարելու։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ընդհ· քննիչը լսնդրած է Բ· Դունէն, փութացընել գաւառակներու նախնական դատարաններու համար անդամներու ընտրութիւնը, ինչպէս կը տրամադրէ մասնաւոր հրահանգը։

ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ.— Բերայի դատարանին քարտուղար Իպրահիմ Լտհէմ էֆ· ծրագիր մը մատուցած է պատկանեալ պաշտօնատան, որով միջոցներ կը ցուցընէ նաւատորմին զրահաւորներու նորոգութեան համար։ Այդ ծրագրին մէջ են նաեւ սա երկու հատուածները։ — «1· Մէկ անգամուան համար զինուորական սպառազինման համար եղած հանգանակութեան անունով, կայսրութեան բոլոր հողերէն և անշարժ կալուածներէն՝ անոնց արժէքին 1000ին 2 հաւաքել, դուրս ձգելով պետական կալուածները և այն կալուածները՝ որոնց արժէքը 5000 ղրշ·ի չի հասներ։ Այս հաւաքումը պիտի կատարուի հարկահաւաքներու կողմէ, փոխարէն տրապագրուած և թուագրուած ընկալագիրներու։ - 2· Նմանապէս մէկ անգամուան համար՝ Օսմանեան դրոշ կրող բոլոր առագաստանաւերէն և չոգենաւերէն անունց տարողութեան իւրաքանչիւր Թօնօին համար՝ մէկ կամերկու ղրշ·գանձել։ Այս վերջին հաւաքումն ալ պիտի կատարուի նաւահանգստի տեսչութեանց կողմէ»։

ԿԵՂՏՄԱՇԵԿԻ ՍԵՌՈՄԸ.— Համիտէ Մանկանց հիւանդանոցին միքրոպաթը՝ Սիւլէյման պէյ, որ ասկէ առաջ կայս· հրամանով Վիեննա ղրկուած էր, Տքդ· Մողէրի պատրաստած կեղծմաշկի սեռոմը ուսումնասիրելու համար, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։ Պրուսայի կուսակալին կողմէ երեք հատ առողջ ձիեր գնուելով հոս ղրկուած են արդէն որոնք պիտի ծառայեն սեռոմի պատրաստութեան գործին։

ՊՈՒԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Վերջին երեքշաբթի առտուն, իշխանուհի Ֆէյմանթին և իր որդին, իշխան Ֆիլիբ Վիեննա մեկներ են։ Ֆէյրմոնտ իշխանը ընկերակցեր է իր մօրը և եղբօրը՝ մինչեւ Զարիպրոտ։

—«Վէչէրնա-Ռոսթա» թերթին գրածին նայելով, Սոֆիայի ռուս· ընդհ· հիւպատոսը՝ Պ· Պանմէթիէվ այսօր Սոֆիա հասած պիտի ըլլայ։

ՄՆԱՑԿՈՒԹԻՒՆ.—Աւետարական Բ· Դատարանը է կսուրնէ սկսեալ մնալկ հռչակած է Բերա, Մեծ-Փողոցին վրայ թիւ 354 վաճառատունը գտնուող դերձակ-վաճառական Օնիկ էֆ· Սարըեանը։ Այս մնալկութեան վերաբերեալ գործերու կարգադրութեան համար փիւժ Փօմիէր անուանուած է դատարանի անդամ ձեմիլ պէյ, և առաժամայ սինտիք՝ փաստաբան Օնիկ Թերզեմանեան և Վասիլաքի կիւլպապա էֆ·ները։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ իշխանութիւնները հրաման ստացան «թէզքէրէ» պահանջել օթէլներու թարգմաններէն և կալուածներու առուծախի ալն։ միջնորդներէն։ Երեք աստիճաններ պիտի որոշուին։—200, 160 և 120 ղրշ·նոց։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԹՂԹԱՏԱՐՈՎ ասկէ երեք տիս առաջ համբայ հանուած 3700 ոսկիի չափ վաճառականական ապանդներ կորսուած էին։ Խիստ խուզարկութիւններէ ետքը ձերբակալուած են այն գողերը՝ որոնք ճամբան թղթատարին դէմ ելլելով վերոյիչեալ գումարը յափշտակած էին։ Գողերուն հետ երեսուն հանուած է նաև հետզհետէ՝ 2825 ոսկիի չափ դրամ մը։ Իսկ գումարին մնացեալ մասը գտնելու համար հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են։

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՆ թիւապատութեան դատախարատուած տասնչորս բանտարկեալներ անցեալ ուրբաթ գիշեր փախուստ տուեր են Ավնիէի բանտէն։ Տեղական իշխանութիւնը անմիջապէս ոստիկան-զինուորներ ղրկեր է այդ չարագործներուն դէմ, որոնցմէ տասը գտնուելով՝ իրենց խցիկներուն մէջ բանտարկուեր են վերստին։

ՍՈՓԻԱՑԻՆ հետեւեալ ոճիրը կը հաղորդեն.— Թէոտոր Պոկանով անուն մէկը՝ սպանելոց Ֆ պուլկար գրագիտուհի-դերասանուհի տիկին Ռոզա Բօթովը, որ կինն էր պուլկար նկարչութեան վարժարանին քարտուղար և բանասեղծ Սթէֆան Բոթովի։ Մարդասպանը ապա գնաց անձնատուր ըլլալու ոստիկանութեան։ Ոճրագործը տասնին խմբագիր և մնօրէն եղած է բաղմաթիւ պուլկար թերթերու։ Վերջերս անգործ մնացած էր, և սակայն անգործութիւնը պատճառ մը չէր եղած որ ոգեւին չափարհարէր Ռոզային։ Մէկէ աւելի անգամներ փորձած էր իր սէրը ընդունել տալու, բայց մ'չտ ալ մերժումի հանդիպած էր։ Ոճրին օրը Պոկանով տիկին Բոթովի տունը կ'երթայ, որ քառորդ ժամու մը չափ անոր հետ բուռն վիճաբանութիւն մը կ'ունենայ։ Վերջապէս տիկին Ռոզա կը բաժնուի իրմէ, ըսելով որ վերի սենեակը պիտի ելլէր։ Պոկանով կ'աղաչէ. «Ռոզա', երկու բառ ալ պիտի ըսեմ»։ Եւ սակայն գեղանի արուհւստագիտուհին կը պատասխանէ. «Կը մերժեմ լսել ի'նչ որ ալ ըլլայ»։ Այդ վայրկեանին ըրիվոլվերի երկու հարուածներ կը լսուին, և խեղճ կինը մինչեւ իր սենեակը երթալու հաղիւ թէ ժամանակ կ'ունենայ, ու կ'իյնայ՝ մահացու կերպով վիրաւորուած։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Նախընթաց գիշեր, Ղալաթիա, Մահմուտիէ Պողոսային վրայ գտնուող Նիքքիթիչ անգլիացիին ղէնքի վաճառատունը գող մտնելով, 100ի չափ բէվոլվէր և դրամ գողցեր են։

ՁՆՐԱԿԱՎՈՒԹԻՒՆ.—Այն գողերը՝ որոնք ասկէ առաջ Պէչիքթաշի մէջ քանկարավաճառ Քրիքաքոյին խանութէն 300 ոսկի գողցած էին, անցեալ օր Ղալաթիա, Պէչիկթաշի ոստիկանութեան կողմէ գտնուած, բայց ձենք պարպելով փախած էին։ Արդ, խիստ հետապնդումներէ ետքը, ոստիկանութիւնը վերջապէս յաջողած է առջի գիշեր ձերբակալել գողերը։

Բերայի կառավարչութիւնը լսած ըլլալով որ Բերա, Եէնի Զարչը, Գալաթիայի տունը պարսիկ Էսատ, Թոտորի և Տիմիդրի անուն անձերը, դրամով թղթախաղի կը հետեւին, առջի գիշեր ձերբակալել կուտայ միեւնոյն տան մէջ վերոյիչեալ խաղամոլները։

ԽԱՐԵՒԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Մէբսին բնակող Նանքօ անուն յոյն մը՝ լսելով որ Իզմիրի Համիտիէ արհեստագիտական վարժարանի վերջին վիճակահանութեան մէջ 300,000 ղրշ·ի մեծ պարգեւը 8113 թիւ տոմսին լինցած է, և այս տոմսը Աւետիս անուն մէկուն քով կը գտնուի, յուտով այս վերջինին կը դիմէ՝ ըսելով «Քու տոմսակդ ամօրթի չահած է, սա ամօրթիին տուին առ և տոմսակդ ինձի տուր»։ Աւետիս՝ նանքօյին խօսքին հաւատալով. «Եթէ բան մը չչահիմ՝ բան մըն ալ չեմ կորսնցներ» կ'ըսէ և ամօրթիէն դրամը առնելով տոմսակը կը յանձնէ Նանքօյին։ Եւտեւն իսկ չնայիր Նանքօ անգամ մըն ալ, և առաջինէ չոգենաւով Իզմիր ցատք ելլելով, Տոն տոմսակը կը տանի կը ցուցնէ և պարգեւին մէկ ութերորդը կը գրպանէ ու Իզմիրէն եւս առնել քալելու համար տարի եղած պատրաստութիւնները կը տեսնէ։ Բայց, ուրախութիւնը փորին մէջ կը մնայ մեր ճարպիկ նանքօյին։ Աւետիս, տոմսակին տէրը, լսելով վերջապէս իրողութիւնը, խաբեբայութեան զոհ եղած ըլլալը կը հասկնայ, և անմիջապէս լուր կուտայ ոստիկանութեան։ Մերթնէն՝ Իզմիր քաշուած հեռագրի մը վրայ, նանքօ կը ձերբակալուի։

ԿԱՑՍ. ՔԱԺՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ—Ցառաջիկայ կիրակի, Փետր· 15, Ընկերութեան 48րդ տարեդարձին առթիւ հանդիսաւոր նիստ մը տեղի պիտի ունենայ իրիկուան ժամը 4ին (10½ Ը· Թ·) Ընկերութեան ժողովատեղիին մէջ։ Ապա նոր դիւանին կազմութեան համար ընտրութեան պիտի ձեռնարկուի։

Ընկերութեան Պ· Պ· անդամակիցներէն կը խնդրուի որ բարեհաճին ներկայ գտնուիլ։

Ընդհանուր քարտուղար
ՏՐ· ԱՎԼՈՆԻՏԻՍ

12 Փետր· 1903, Կ· Պոլիս

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻՁ, 11 փետր· Ելմտացոյցի յանձնաժողովը գիշերը հակառաջարկ մը խմբագրեց, չդուռած ալքոլի մենաչնորհին չնչման ծրագրին մասին։ Այս առաջարկը նոր տուրքեր կը հաստատէ ոգելից ըմպելիներու չինութեան վրայ։ Այս հակառաջարկը առտուն յանձնուեցաւ ելմտական նախարար Պ· Ռուվիէի։

—Երեսփ· ժողովը՝ Պ· Ռուվիէի համամիտ գտնուելով՝ մերժեց չզտուած ալքոլի մենաչնորհին չնչման դէմ եղած հակառաջարկը, և քուռն վիճաբանութենէ մը ետքը, քուէարկեց Պ· Ռուվիէի ծրագիրը՝ այդ մենաչնորհի չնչման մասին։

—Ելմտական և առեւտրական նախարարները՝ Պ· Պ· Ռուվիէ և Մուժօ, ինչպէս նաև Պ· Պ· Պէռթօ և Բուանքառէ այս առտու տեսակցութիւն մը ունեցան, ելմտական խնդրոյն վրայ համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։

—Այսօր պատժական դատարանին առջեւ սկսաւ սեղանաւոր Բաթոյի և տիկին Իւմպէռի դատը։ Խուռն բազմութիւն կար։ Տիկին Իւմպէռ և իր ամուսինը՝ վաչխառութեամբ ամբաստանեցին սեղանաւոր Բաթոյը։ Տիկին Իւմպէռ ուժգնապէս պաշտպանեց ինքզինքը, և յանոյց թէ վաղը այնպիսի թուղթեր երեան պիտի հանէ, որոնք պիտի ցուցնեն թէ ինքը չահադիտութիւնն ներու զոհ գացած է։ Ըսաւ թէ քաղաքական մարդիկ կան գործին մէջ, և թէ ինքը եզեռնագործ սատանին առջեւ աղաչալոյզ յայտնութիւններ պիտի ընէ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Վաղը միւս օր կապոյտ Տետրակի մը հրատարակութեան կը սպասուի։

ՈՒՈՇԻՆԿԻԴԸՆ.—Վենեցուէլլայի ներկայացուցիչ Պ· Պոուէն այսօր սատարգրեց Իտալիոյ հետ նախնական պայմանագիրը։

ՏՐԻԶՏԷՆ.— Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանին և իշխանուհւոյն ամուսնալուծման դատը վճռելու համար կազմուած մասնաւոր դատարանը իր վճիռը արձակեց, որով լուծուած կը հռչակէ ամուսնական կապերը, ուստիքէ Պ· Ժիռօնի հետ Լուիզ իշխանուհիին գործ ունեցած անհաւատարմութեան պատճառաւ։ Վճիռը կը յարէ թէ ամուսնալուծման պատճառ եղող յանցանքը ամբողջովին կը ծանրանայ Լուիզ իշխանուհիին վրայ, որ հետեւապէս զատապարտուած է դատական բոլոր ծախքերը վճարելու։

ԺԸՆԻՒ.— Սաքսոնիոյ իշխանուհիին առողջական վիճակը յարատեցաւ։ Պ· Ժիռօն նորէն հոս եկաւ իշխանուհիին փաստաբանին հետ խորհրդակցելու։ Տրէզտընի մասնաւոր դատարանին վճիռը դեռ մինչեւ այժմ չըլլալով, իրիկուան ժամը 3ին նորէն Պրիւսէլ գնաց։ Պ· Ժիռօն երբէք մէգդերի դատամանութիւնը չգնաց և չպիտի երթայ։

ԼՕԶԱՆ.—Պ· Ժիռօն Պրիւսէլէն հոս եկաւ կէսօրին, և ճաշկան չարունակեց դէպ ի Նիօն, ընկերակցութեամբ Պ· Լէտօլա Վօլֆլինկի։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	32.29½
Ամենէն բարձր գինը	33.06½
Երէկուան վար գինը	32.26½

ՐՈՒՄԵԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր·	123.62½
Երէկուան բարձր գինը		126.12½
» վար »		123.25
Քարափ		» 497
Էժիբսիէն Բրէտի Ցօնտէ		» 265.50
Լոնտրա	Ֆր·	79·
Շերքէթը Հայրիյէ	Լ· Օ·	30·
Պանք Նաս· Կրէս·	Ֆր·	414·
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ· Օ·	6.17
» պարտաթուղթ	Ֆրք·	494
Թրանսվալ	Ֆր·	146

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	ղրշ·	108.06
Անգլիական ոսկի		110.06
Ֆրանսական ոսկի		87.27
Քրիմից		31.05
Բօլ		90.10
Րուպլի թղթադրամ		8.61
Լոնտոն 3 ամիս		111.15
Բարիզ		22.63¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԲԱՐԻՁ 11 Փետր·

Քրէտի Լիոնէ	1120·
Իտալ· Ռանթ	102.60
Օսմ· Մաքս	476

ԳԵՐԼԻՆ 11

Րուսմ· Երկթ·	133.70
Րուբլի (100ը)	216.12
Փոխանակագիր Լոնտոնի վրայ	20.31

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ տիկին Վերժինի Պ· Կիւլպէնկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխն ի ծախսկ պակի եղած նուիրատուութեանց հինգերորդ ցուցակն է։

Դումար չորրորդ ցուցակի ղրշ· 20428
Ս· էֆ· Դուլումճեան· ի Մանչեսթ·« 475

20903

* * *

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ անցեալ Դեկտեմբեր ամսոյ մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցին։

Գեր· Տ· Դէորդ Ս· Եպիսկ· երէցեան կաղանդչէք վասն որդոյ՝ 190 ղրշ·, Աֆիոնի միջնորդ Նիքօղոսեան էֆ· Կանիօղլուի միջոցաւ վաճառականներէ հաւաքեալ աֆիոնները փոխարժէքն (19,94 քշ)՝ 2410 ½, Տօքթ· Միքայէլ էֆ· Յօրսանճեան՝ 1903 տարւոյ առաջին վեցամեայ 12 Օսմ· ոսկի՝ 1296, Սեպտ· պէյ Մագսուտ՝ 1080, Երկու աղգայնոց մէջ ծագած խնդրոյ մը կարգադրութեան առթիւ՝ 572 ½, Մանուկ էֆ· Արզըեանի տունը գտնուած առտնին գանձանակէն՝ 561, Պ· Ս· Ամատթեան վաճառատունը գտնուած գանձանակէն՝ 486 ¾, կէյվէ Ապ-Հիսարի եկեղեցւոյ մէջ չրկագայած պնակի մէկ տարեկան հասոյթն՝ 432, Աֆիոնի միջնորդ Խորիմեան էֆ· Բյաթօնիտիի միջոցաւ վաճառականներէ հաւաքեալ 7 քշ աֆիոնի 1 քաղը Հիւանդանոցի դեղարանին տրուելով, մնացեալ 6 քշ աֆիոնի փոխարժէքը՝ 405, Համբարձում էֆ· Մէնղիլճեան՝ 324, Տիկին Զարուհի Բ· Ն· Իւղաբերեան՝ ի Պրահա՝ նուէր պատարագի վասն հոգւոյ իր մեծ մօր Տիկին Էֆթիմէ Գավաճեանի (60 ֆրանգ) 285, Ռուբէն էֆ· Սէմէրճեանի վաճառատան գանձանակէն՝ 278 ¼, Մագրիգիւղի եկեղեցւոյ մէջ Ս· Զատկի առթիւ չրկագայած պնակներէ՝ 254 ½, Բարեսէր Տիկին մը վասն Որբանոցի՝ ձեռամբ Ցակոբ էֆ· Գորեանի՝ 220, Վարդան էֆ· Անդրէասեան յՕրտա՝ 216, Էրէյլի Գանձապի եկեղեցւոյ մէջ չրկագայած պնակի մէկ տարեկան հասոյթը՝ 215 ղրուշ։

(Շարունակելի)

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՄԶՁ.— Թվնպէքիի 4% Բրիորիդէ պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամին 1897ին լրացող թիւ 8 կտրօնները անոնք որ չներկայացուին մինչեւ 1913 յունվ. 31/14 փետր. պիտի չվճարուին։

Կ. Պոլիս 15 յունվ. 1903 25—17

Աժան ևմտուկներ

Դիմացկո՛ւն ևմտուկներ

Գեղեցի՛կ ևմտուկներ

Մտուկները" տուներուն ամենէն անհրաժեշտ գոյքերը կը կազմեն. բայց այս մտուկները երեք յատկութիւն պէտք է ունենան. դիմացկունութիւն, աղուորութիւն և ասոնց հետ մէկտեղ աժանութիւն, ինչ որ քիչ մը դժուարաւ կը համաձայնի առաջին երկու պայմաններուն հետ։ Սակայն ՄԱԳՈՒՐԻՏ էֆ. ԳՐԼՃՃԵԱՆ յաղողած է այս երեք պայմանները իրարու միացնել, և եթէ կ'ուզէք ունենալ Աժուն, Դիմացկո՛ն և Աղուո՛ր մտուկներ՝ դիմեցէք

ՄԱԳՈՒՐԻՏ էֆ. ԳՐԼՃՃԵԱՆԻ

որուն խանութը կը գտնուի

Կ. Պոլիս, Էսկի Զապթիյէ Տապթէսի

ուր ինչպէս մայրաքաղաքիս ամէն կողմերէն, նոյնպէս գաւառներէն մտուկի ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ կընդունուին։ 50—17

ԵՒ ՍՏԱՑՈՒԱԾՈՑ

Ասիտուլօ-Քարպօնիք բնական հանքային ջուր

ՆԱՐԶԱՆ

զովացուցիչ ու մարսեցնող պատուական սեղանի ըմպելի

Հիւտ օգտակար է հետևեալ հիւանդութեանց դէմ մաքառելու համար.—

1. Մէնդառութեան անբաւականութիւն։
2. Զարաչար յոգնութիւն։
3. Միզափամփուշտի քրոնիկ իջուածք։
4. Միզափամփուշտի ւէնէրէա։
5. Թնցուղի իջուածք։

Գրասենեակ և Թուրքիոյ համար գլխաւոր մթերանոց Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Դալաթիա Լոյա խան, մաքսատան դէմը։

Մտուկին գինն է 190 ղր. (90 չիլ). Կէս մտուկին գինն է 95 ղր.։

ՓՈՒԼԻ ՍԻՐԱՇԱՐՆԵՐՈՒՆ

Ով որ կ'ուզարկէ ինձ առնուազն 50 ֆրանքի դանագան Արեւելեան ւլըն. փուլեր ո և է քաթալօկի գներով,— սակայն միայն հաղուագիւտ փուլեր և լաւ վիճակի մէջ պահուած—պիտի ստանայ անմիջապէս միևնոյն քանակութեամբ կամ արժէքով միայն պուլկարական ընտիր փուլեր։ 100 հատ իւրաքանչիւր քարթ ղրկողին մէկ ծրարի մէջ, կը ղրկեմ 100 Պօրիսի քարթ և կամ 500 հատ պուլկ. փուլեր լաւ խառնուած գրեթէ 20—25 տեսակ։ Վաճառում Պուլկարական փուլերու չատ ածան գներով։

Դիմել առ՝ 1—3

Nichan S. Torossian, Marchand de timbres-poste Roustchouk (Bulgarie)

Թէճ, խնայողական նախաճաշ

Թէճ, մննդարար

Թէճ, մարսողական

Թէճ, առողջապահիկ

Մեր վաճառատան ստէպ ստէպ կը հանդիպի Հնդկաստանի, Սէյլանի, Ջինի և Ճավայի ընտրելագոյն ագարակներէ

ԹԷՅԵՐ

որոնք մեծ քանակութեամբ կ'ապառին։ Այս անուշամ հասած և համեղիք լաւագոյն թէյեր չատ գոհացուցիչ գնելով կը վաճառուին։ տուներու մէջ գործածելու թէյեր չատ իմնամով դասուած են որոնք գոհ կը թողուն այցելուները։

Այցելեցէք ԱԻԵՏԻՍ ԱԼԻՄԵԱՆի վաճառատունը Թահմիզ փողոց, թիւ 49 Կ. Պոլիս։

Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին գոհացուցիչ պայմաններով։ 104—25

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ՏՕՒԱԲԱՆԻՆ ՄԷՋ

կը տպուին ամեն տեսակ

ՏԱՀԿԵՐԻՆ, ՀԱՅԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԵԼՆ.

ԳԻՐՔԵՐ, ՑՑԳԱՐԱՆՆԵՐ, ՄԱՀԱՃԱԴՆԵՐ ՆԱՄԱԿԻ ԳԼՈՒԽՆԵՐ

եւ

ԶԱՆԱԶԱՆ ՑՊԱԴԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրեն վերջ, թերթը առաւօտեցերը ելլելուն համար

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ՀԱՍՈՑԹՆԵՐՈՒ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՅՈՒՑԱԿԸ

ԱՐԴ ՇԱԲԱԹ, 1903 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 22ԷՆ 28

ԶԱՅՑԸՔ-ՓԱՊՊԱՆ-ԷՆԿՓԷՐՓՈՒՔ ԳԲԳ

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԴԻՒ 578 ԲԻԼԼՈՄԵՏՐ

Բիլլոմեդրի տարեկան հասոյթը

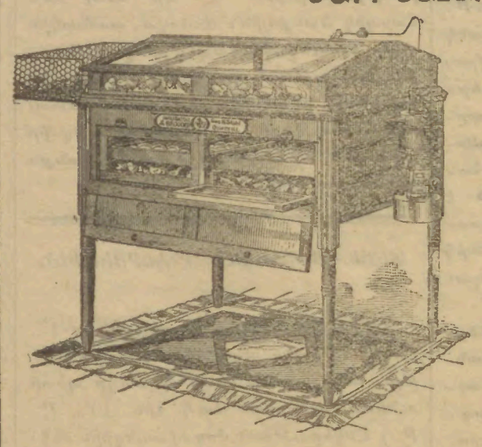
Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Ֆրգ.	Նախորդ շրջան Ֆրգ.	Տարբերութիւն յաւելում Ֆրանգ	Նուազում Ֆրանգ
Շաբթուան մէջ	8890 65	12415 69		3525 04
Նախորդ չաբաթներու	7642	11850 40		4208 40
Ցունվար 1էն	7954 16	11991 73		4037 57

ԷՍԿՓԵՏԷՆ-ԳՈՆԹԻՆ ԳԲԳ

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԴԻՒ 445 ԲԻԼԼՈՄԵՏՐ

Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Ֆրգ.	Նախորդ շրջան Ֆրգ.	Տարբերութիւն յաւելում Ֆրանգ	Նուազում Ֆրանգ
Շաբթուան մէջ	4919 20	5586 70		667 50
Նախորդ չաբաթներու	4587 87	5297 98		710 11
Ցունվար 1էն	4670 70	5370 16		699 46

ԱՄԵՐԻԳԱՆԸՆ ՔՕԼՕՉԳԱ ՀՐԳԱՐՄԱԳ INCUBATOR ՄԱՔԻՆԱԼԱՐԸ

Գօլօչքա չրգարմաղա մախսուս օլան իչպու մաքինալար չիմիչէ գաւար կէօրիւնէն պունլարա միամախ ալէթլէրին էն միւքէմմէլ օլտըգլարը պաչամաէթինամ թաատիդ օլունապիլիւր։ Մէղքիւր մաքինալար մութ թէլիֆ գրթալարա օլուպ 50 հախօա 100, 200 վէ հախօա տահա զիյատէ միգաարտա եուսմուրթալարը իսթիապ իտէրլէր։ Իչպու գօլօչքա մաքինալարը իւէ սահր էավրմբը զրահլէ Գալաթաա Մահմուտիչէ ճատէսինէ 57 նիւմէրօլը Թ. Մօլտավաք վէ չիւրէքեասընըն Աւսմրիգա էմթաա գօսմբաեասը չիւղէսինէ զայէթ էհվէն ֆիյաթլա սաթըլմագտա մըր։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828-1829ԻՆ Ի ԲԱՐԻՁ

ՎԱՆՏՈՄԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, ԹԻԻ 9 ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	252	միլիոն ֆրգ.
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ	107	» »
Ապահովագրուած դրամագլուխ	19	միլիառ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած վնաս	120	միլիոն ֆրգ.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	260	» »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	153	» »
1900ին գանձուած ապահովագին	17	» »

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԸ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Թուրքիոյ մէջ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂԸ կեանքի վրայ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Արեւելքի համար մասնաւոր եւ զեղչեալ սակագոյներով։

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Արեւելքի ընկերութեան կեդրոնատեղին՝ ՂԱԼԱԹԻԱ, Օսմ. Պանքային դիմացը.

ՖԷՆԻՔՍ ՕՓՐԻՇԻԷՆ

ԿԵՆԱՑ. ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՎԻԵՆՆԱ, 1860ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօբոլօ Խան, Թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օփրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը. 35 տարեկան մէկը որ կուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օփրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քաղբհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրգ. պիտի վճարէ և պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 ֆրգ. հնչուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի, զոր օրինակ 10 տարիէն, իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն գումարները ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օփրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ իր բոլիսով։

ԹԻՆԻՕՆ ՕՖ ԼՕՆՏՕՆ

UNION OF LONDON

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

1714ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Դրամագլուխ ..... Ա. Ո. 3,950,000

Ցարեկան տպահովագին զուտ Ա. Ո. 1,100,000

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՅԱԿՈՐԵԱՆ ԽԱՆ, ԹԻԻ 71 ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ԿԱՐԴԸ

Ընդհանրական գրասենեակն է ՕՍՄ ԿԱՑՍ ՊԱՆՔԱՆ

Դեր-Դործակալութիւն Ռագիփվան Խան Թիւ 7, Պոլիս Օրօզտի Պաքին դէմ։

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

NORTH BRITISH & MERCANTILE

ՆՈՐԹՐՉ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆԴ ՄԷՐՓԷԼԸԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800 ԻՆ

Դրամագլուխ 3,000,000 Անգլ. ոսկի

Պահեստի դրամ 15,722693 » »

1901ի հասոյթը 3,308,106 » »

NORTHERN INSURANCE COMP

ՆՈՐԹՐՉԵՐՈՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836Ի

Դրամագլուխ 3,000,000 Անգլ. ոսկի

Պահեստի դրամ 5,898,800 » »

1901ի հասոյթը 1,332,600 » »

Այս ընկերութիւնք հաւասքարար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հակայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին չէնքերու, կարասեաց, վաճառքի ևլն. ԱՒԻՍ ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԲԱՆ ՈՒՆԻՑԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.

Վճարումնք արդարութեամբ անմիջական եւ առատաձեռնութեամբ կը կատարուին

Մինչ այժմ հրդեհի ձնաստաց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՈՒԹ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ոսկին կ'անցնի

ՄԱՐԹԱՅՄ MARITIME INSURENCE Cie

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 130000

Այս ընկերութիւնն հւս չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջ բեռցուած ապրանքներն և դրամածրարներն չպիտէս նաև ամենուրեք թղթատարով ղրկուած ինչքերը խիստ չահաւէտ եւ օգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՑ, Դ. Ց. ՍԵՐՈՐԵԱՆ.— Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալիփաշա խան թիւ 22։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 մարտ 20ի կայս. Ուքազով արտօնուած կեդրոնատեղին Բեդերպաւրկ, իրեն յատուկ չէնքը։ Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կ'ընդունի կեանքի վրայ, և ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ, ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ, ցկեանս ապահովագրութիւն ՇՈՒԵՆԱԻԻՎ ԵՒ ՇՈՒՆԵՆԱԻԻՎ ՈՒՂԻՂՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ, ինչպէս նաև ՀԱՑԵԼԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՊԱԿԻՆԵՐՈՒ կատարելոյն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխն է ամբողջովին վճարուած 10,666,667 ֆրգ.

Երաշխաւորութեան գումար 132,000,000 »

Ընկերութեան ապահովագրուողներուն վճարուած դրամագլուխ եւ վնասուց հատուցում 249,400,000 »

1901 տարւոյ մէջ գանձուած ապահովագին և տոկոս 54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Փոխէն Ընկերութեան Գործակալ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ընդհ. Թուրքիոյ համար ԹԻՕՏՕՐ ՐՆՔՐԼՆ

ՄԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՂ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

Մինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմերուն տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Մինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Մինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

ՄԱՆԱՒԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՀԱՄԱՐ

Մինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

ԲԵՐԱ(Շիտակ ձեմբայ, Պոն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343կրկին։
(Շիտակ ձեմբայ, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ(Մինկէր խան Թիւնէլին ետեւ։
(Թրամուէյի կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ(Սուլթան Համամ թիւ 2։
(Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ թիւ 13։

ՍԿԻՒՏԱՐ(Չարչը Պոյու թիւ 140։

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 34։

կրկին՝ Սարգիս պէյ Տիւզեանի տունը։

Կեդեներն ղբօղնեալօս հեմբ վեր նչանին տալդրօ։ Դիւ ընելօս է։

ՈՒԷՍԴՐՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հատուցուած վնասներու գումարը	Անգլ. ոսկի	6,000,000
Պատրաստ դրամ և տարեկան հասոյթ	» »	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	410,000

Հրդեհներէն ծանօթ ֆ.ահս. և էյեմ. ը՝ ներքինեաց վճարել ծրդէ։ ը 100,000էն սահչէ վեր

ՈՒԷՍԴՐՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ, Վնասները տեղւոյն վրայ և սահչէ-սէ կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԴԱՒԻԹԻԿ ԱԱՏՈՒԱՆԱՏՈՒՐ Պոլիս, Պահէճ Գաբու Ագանիասի Խան թիւ 20, 21, 22

Գաւառաց մէջ գործունեայ եւ պատուաւոր գործակալներ կը փնտռուին

ՇԱՆՕԹ.— Տեղւոյն էն ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէսդըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակցած վրայ։

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու ձէյալ պէյ Խանի կից թիւ 1

ՉԻՓՔԻ ՄԻԼԿԷՔ ՄԱՂԱՉԱՍԸ

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ եւ կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիճներ (գաստղ պաղը) տեսակ տեսակ գրեհներ (չիրինկա), էլեկտրական մէքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէսներ (միքրոսքոբ) փոքր և մեծ մանրադիտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի ևլն. ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Պօլիս, Պազը Ալի պողատային վրայ 20 թիւ, «Մարմանդակ»ի տպարանին մէջ տրամադրելի կան 3 սենեակ և մէկ սուպա, որոնք չատ լաւ կը յարմարին բժիշկ, փաստաբան, ատամնաբոյժ, յանձնակատար ևլն. անձերու իբրև գործատեղի։ Վարձել փափաքողները պէտք է դիմեն երթթիա անօրէնութեան։

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԵՆ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափս վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ, թիւ 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւններն աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-հզբայր առած է վանի Տամատեան անուն փորձառու երիտասարդն։ Երկու ընկերներ պիտի աշխատին, պիտի ջանան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն արժանալ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ հշդապահութիւն և ածան ծախել չատ ծախելու համար, ինչ որ ակռ առաջ Արտակ Մօսիկեանի ուխտն էր։ Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւով մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հակել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձեղինաց լաւ և անթերի պատրաստութեան։ Կը խնդրուի աղնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինն և միշտ թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօգնութեամբ հիմնուած է, «Ալլահ պէրքէթ վէրսին»ի գործնական գաղափարով։

Նոյեմբեր 1էն մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ թիւ 2 դրուչ, սակարկութիւն չկայ։

ՏՔԴ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ մորքի, գաղղիական ախտի, Այրերու եւ կիներու ծննդական գործարաններու եւն. հիւանդութեանց

Ծիչեալ բժիշկը, որ 15 տարի չափուն պաշտօնավարած է Գալաթիոյ նիի նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած են, և որ 5 տարիի չափ ալ Եւրոպայի այդ հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած, և գործնական փորձեր ըրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա Պէօյիւք Խարմագ գաբու թիւ 10 տունը, և կէս օրէն մինչեւ ժամը 11 կը գտնուի Պոլիս, Պազէջ գափու, պահակնոցին դիմացը, Հիւիւքեան դեղատունը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան ատոնք։ Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 100—30